



Co-funded by
the European Union



Наръчник за преподаватели



ON MY FEET

SUPPORTING DISADVANTAGED CHILDREN TO
DISCOVER THEIR STRENGTHS AND THRIVE IN LIFE



Учене чрез преживяване

1. Въведение	4
2. Подкрепа на младежи в неравностойно положение да открият силните си страни и да се развиват в живота – "On My Feet"	5
3. Обучение чрез преживяване - въведение	6
Основи на ученето чрез преживяване	8
4. Теоретични основи	9
5. Видове образование чрез преживяване	10
6. Ключови характеристики на образованието чрез преживяване за младежи в неравностойно положение	11
7. Интегриране на принципите на образованието чрез преживяване в дизайна на програмата	12
Практическо изпълнение	14
8. Видове образование чрез преживяване за младежи в неравностойно положение	15
9. Как да работим с обучаеми в неравностойно положение чрез учене чрез преживяване	17
Инструменти и ресурси при прилагане на учене чрез преживяване	21
Инструменти за съвместно обучение и работа по проекти	22
Инструменти за рефлексия и водене на дневник	23
Инструменти за решаване на проблеми и симулация	23
Инструменти за цифрово разказване на истории и презентации	24
Инструменти за учене в полза и ангажираност към общността	25
Инструменти за оценка и обратна връзка	25
Инструменти за виртуална и разширена реалност (VR/AR)	26
10. Курс за саморазвитие за младежи " On My Feet " - преглед	27
Структура и методология	28
Модули на курса	29
Модул 1 - Въведение	29
Модул 2 - Комуникация (Част 1)	30
Модул 3 - Сътрудничество (Част 1)	31
Модул 4 - Креативност (Част 1)	32
Модул 5 - Критично мислене (Част 1)	32
Модул 6 - Комуникация (Част 2)	33
Модул 7 - Сътрудничество (Част 2)	33
Модул 8 - Креативност (Част 2)	34
Модул 9 - Критично мислене (Част 2)	35
Модул 10 - Визия	35

Примерни програми и приложения на ученето чрез преживяване	36
11. Примерни планове на уроци за училищно образование	37
Учебен план 1: Изследване на екосистемите и биоразнообразието	37
Учебен план 2: История - Разбиране на древните цивилизации	39
Учебен план 3: Математика - Изследване на геометрията чрез архитектурата	41
Учебен план 4: Проект в полза на общността (Социални науки)	43
Учебен план 5: Проучване на терен в областта на екологията (STEM)	44
Учебен план 6: Предприемачески проект (Бизнес/Икономика)	45
Учебен план 7: Изложба на творческите изкуства (Изкуства и хуманитарни науки)	46
12. Пример за студенти в колеж/университет: Учене в полза на общността в курс по градска устойчивост	47
13. Пример: Учене в полза на общността в програма за овластяване на младежи	49
14. Примерни задачи и упражнения за учене чрез преживяване	51
15. Професионално обучение и чиракуване за младежи в неравностойно положение	53
Основни компоненти на програмата за професионално обучение и чиракуване	53
Ползи за младежите в неравностойно положение	54
Пример за програма за професионално обучение за младежи в неравностойно положение	55
Предизвикателства и решения при прилагането на професионални програми за младежи в неравностойно положение	57
Подкрепа за преподавателите	58
16. Съвети и препоръки за учители и обучители, които използват образование и учене чрез преживяване	58
17. Предимства на използването на учене чрез преживяване	61
18. Недостатъци и предизвикателства, с които преподавателите могат да се сблъскат при прилагането на учене чрез преживяване	62
Заклучение	65

1. Въведение

Наръчникът "Развитие на младежкия потенциал чрез учене чрез преживяване" е източник на информация за преподаватели, обучители, фасилитатори и младежки работници, които се стремят да подкрепят личностното и образователното израстване на младите хора, особено на тези в неравностойно положение. Той се базира на основната философия на **ученето чрез преживяване**, която набляга на ученето чрез смислени преживявания, рефлексия и активно участие в реални задачи.

Младите хора, които са в неравностойно социално, икономическо или образователно положение, често носят със себе си уникални силни страни, неизползван потенциал и дълбок личен житейски опит. В същото време те могат да се сблъскат с пречки пред участието си в традиционните образователни системи. Образованието чрез преживяване предлага отлична алтернатива - такава, която е съсредоточена върху житейската реалност на учащия, дава му възможност да действа, насърчава приобщаването и подкрепя цялостното развитие.

Наръчникът е част от проект "On My Feet" , който има за цел да помогне на младежите в неравностойно положение да изградят основни умения за живот, емоционална устойчивост, самочувствие и ясно усещане за цел. Широката цел на Наръчника е да представи, обясни и подкрепи практическото използване на методологиите за учене чрез преживяване в различни среди - от училища до читалища, неправителствени организации, младежки програми и професионални контексти.

Какво ще намерите в този наръчник:

- Въведение във философията и педагогиката на ученето чрез преживяване
- Теоретични основи и принципи на учене, които дават информация за практиката
- Практически насоки за разработване, прилагане и адаптиране на програми за образование чрез преживяване
- Казуси и примерни планове на уроци, които показват как ученето чрез преживяване може да се прилага в различни дисциплини
- Специализирани съвети за работа с младежи в неравностойно положение, включително предизвикателства, решения и най-добри практики
- Инструменти, ресурси и идеи за оценяване, рефлексия и оценка в условията на учене чрез преживяване

Наръчникът съчетава изследователски прозрения с изпитани в практиката стратегии, за да ви даде всичко необходимо, за да прилагате уверено образованието чрез преживяване в работата си. В него се набляга на факта, че педагозите не са просто разпространители на знания, а фасилитатори на растежа, наставници на промяната и съюзници в трансформиращото пътуване на младите хора.

Независимо дали сте начинаещи в прилагането на метода учене чрез преживяване, или искате да задълбочите практиката си, този наръчник ви приканва да изследвате, да експериментирате и да адаптирате съдържанието му към вашата специфична образователна среда. Заедно можем да създадем по-приобщаващи, ангажиращи и променящи живота преживявания за всички млади хора.

2. Подкрепа на младежи в неравностойно положение да открият силните си страни и да се развиват в живота – проект "On My Feet"

Наръчникът за обучение чрез преживяване е разработен в рамките на проекта "Подкрепа за младежи в неравностойно положение да открият своите силни страни и да се развиват в живота", с акроним On my Feet, (по програма "Еразъм+" KA2 2023-1-BG01-KA220-VET-000160890). Целта на проекта е да помогне на подрастващите в преходния период от живота им да развият самосъзнание и да идентифицират своите силни страни, таланти и професионални цели, което може да им помогне да вземат информирани решения за бъдещето си. Проектът създава ангажиращо учебно преживяване, което помага на участниците да използват придобитите знания и умения. Професионалистите (учители, обучители, възпитатели, младежки работници), работещи с юноши, независимо от нивото им на опит с учене чрез преживяване, ще могат да го използват. **Проектът има два основни резултата: Курс за самостоятелно развитие за юноши и пакет за педагози.** Курсът има за цел да насърчи приобщаването, осъзнаването и обсъждането на влиянието на произхода ни върху живота и преживяванията ни. Пакетът за обучители дава възможност на широк кръг специалисти, работещи с юноши, независимо от нивото им на опит, да улеснят и приложат метода учене чрез преживяване, което увеличава потенциалното въздействие на обучителния процес.

Предизвикателствата пред образователните институции по отношение на работата с младежи в неравностойно положение са многобройни и от различно естество. Различни фактори - социални, икономически, демографски и др. - оказват влияние върху равния достъп до качествено образование за всички младежи.

Най-силно изразените негативни фактори са икономическата и социалната среда, които са от определящо значение за образователната система. Задълбочаващото се социално неравенство, глобалните миграционни процеси и нарастващата нужда от социална интелигентност и дигитализация на съвременния свят изискват качествена промяна във формата на образованието. Въвеждането на нови образователни структури, курсове и обучения има за цел да мотивира младите хора към лични търсения, саморазвитие и житейска реализация. Разработването на специализирани курсове цели да обърне внимание на специфичните нужди на младите хора, произтичащи от тяхното социално неравенство. Поради бедност, отдалечени райони на местоживеене, ниска семейна култура или други фактори тези млади хора страдат от ниско самочувствие и самооценка. Допълнителен недостатък е неразбирането от страна на семейството, кръга на влияние или училищната среда. Учениците в неравностойно положение често нямат достъп до технологии, не разполагат с лични дигитални устройства и не винаги имат непрекъснат достъп до интернет. Училищното образование е безплатно, но не е приобщаващо и не се води активен разговор за равенството в образованието или за достъпа до качествено образование за всички деца. За да се развият качествата, моралната етика, адаптивността и любознателността на младите хора в неравностойно положение, е необходима допълнителна мотивационна политика, насочена към техните проблеми. Ефективен начин за приемане е преподаването в учебна среда от педагози, обучени и запознати с техния начин на живот и проблемите, които те повдигат. В процеса на изграждане и формиране на правилно мислене и социализация учителите трябва да участват пряко и да съдействат за утвърждаване на ценности и ценностно ориентирано поведение.

Наръчникът служи за напътствие на преподаватели, фасилитатори, младежки работници и служители в институциите при разработването, провеждането и оценяването на програми за учене чрез преживяване. Като включва както теория, така и практически инструменти, наръчникът ще бъде ценен ресурс за преподавателите и институциите, които се стремят да интегрират ученето чрез преживяване в своите учебни програми.

3. Обучение чрез преживяване - въведение

Какво представлява обучението чрез преживяване

Обучението чрез преживяване е образователна философия, която описва процеса, протичащ между учител и ученик, при който в учебната среда се влива пряк опит. Тази концепция се различава от ученето чрез преживяване, но ученето чрез преживяване е подобласт и работи по методологиите, свързани с образованието чрез преживяване. Преподавателите целенасочено ангажират учащите в пряк опит и целенасочено размишление, за да повишат знанията, да развият умения, да изяснят ценности и да развият способността на учащите да допринасят за своите общности. Обучението чрез преживяване е процес на учене чрез правене. Чрез включването на обучаемите в практически опит и рефлексия те са по-способни да свържат теориите и знанията, придобити в класната стая, с реални ситуации.

Въпреки че образованието чрез преживяване и ученето чрез преживяване са взаимосвързани, съществуват някои различия. Обучението чрез преживяване (ОП) се определя като философски процес, който ръководи разработването на структурен и функционален учебен опит. Ученето чрез преживяване (УП) се определя като специфични техники или механизми, които индивидът може да приложи, за да придобие или постигне целите на ученето (Roberts, 2012). Ученето чрез преживяване (УП) е процес на обучението чрез преживяване, а в по-тесен смисъл се определя като учене чрез осмисляне на правенето.



Методът Учене чрез преживяване - Видео презентация

Като част от проекта On My Feet беше създадено обяснително видео за Метода на експерименталното образование (Experiential Education Method – ЕЕМ), което го представя по прост и ясен начин. Този ресурс оживява философията на експерименталното образование, като показва как играта, игровизацията и рефлексията създават ангажираща и трансформираща учебна среда.

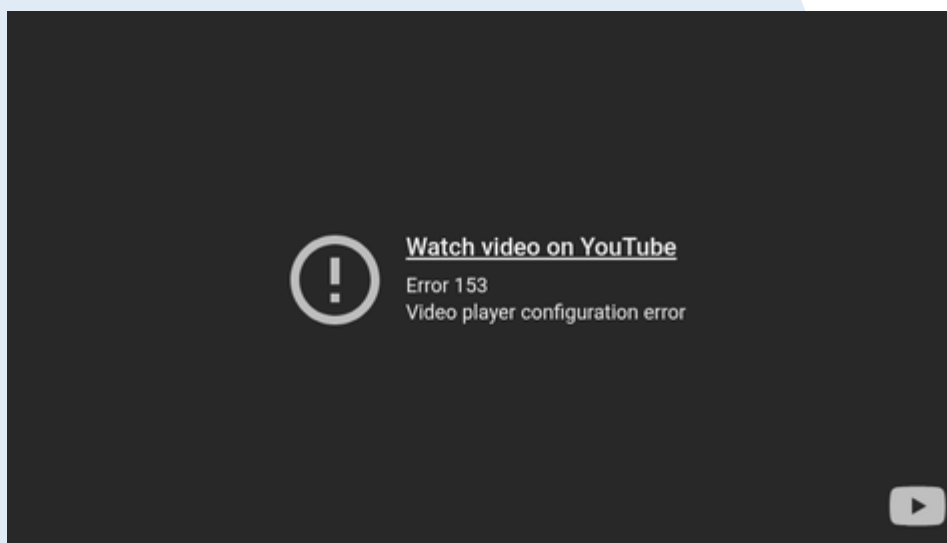
Видеото изследва еволюционните корени на играта – от малките животни, които упражняват умения за оцеляване, до децата в ранните общества, които чрез игри имитират ролите на възрастните. Тази перспектива подчертава защо експерименталното учене е един от най-естествените начини, по които хората придобиват знания и умения.

Видеото също така представя различни видове образователни игри (от ролеви игри и предизвикателства за решаване на проблеми до креативни и физически дейности) и обяснява как всяка от тях развива комуникация, сътрудничество, креативност и критично мислене.

За да подпомогне учителите при адаптирането на дейностите, видеото въвежда модела HEXAD за мотивация на играчите (Завоеватели, Изследователи, Социализатори, Филантропи, Играчи и Разрушители), като показва как различните обучаеми могат да бъдат ангажирани чрез различни подходи.

Видеото съдържа и информация за Цикъла на учене на Колб (Конкретен опит, Рефлексивно наблюдение, Абстрактна концептуализация, Активна експериментация), като илюстрира как игрите и дейностите предоставят безопасно пространство за експерименти, размисъл, адаптиране и прилагане на нови прозрения.

Специален акцент е поставен върху ролята на рефлексията, като Методът 4F (Факти, Емоции, Закljučения и Перспективи) е представен като практичен инструмент за задълбочаване на разбирането и свързване на преживяванията с реалното учене.



Значение и ползи от ученето чрез преживяване (УП) за учащите

Възможностите за учене чрез преживяване могат да включват работа в общността, обучение в сферата на услугите, бакалавърски изследвания, обучение в чужбина. Ученето чрез правене е важно при стажовете, проектно базираното обучение, кооперативното образование, работата на терен, обучението в чужбина, симулациите, студентското преподаване и големите проекти (те показват, че студентът владее определен предмет или област на обучение. Обикновено това е проект, който интегрира и прилага знанията и уменията, придобити по време на обучението в дадена образователна програма).

Ползите за учениците от възможностите за учене чрез преживяване са:

- По-добро разбиране на учебния материал
- По-широк поглед към света и разбиране на общността
- Проучване на собствените им умения, интереси и ценности
- Възможности за сътрудничество с различни организации и хора
- Положителни професионални практики и набор от умения
- Увереност в себе си и лидерски умения



Недостатъците на ученето чрез преживяване са свързани най-вече с ограниченията при прилагането му в образователната среда:

- Претоварена учебна програма
- Липса на знания и нови умения
- Акцент върху теоретичната работа
- Липса на бюджет
- Ограничено време за занятия
- Ограничен достъп до ресурси





ОСНОВИ НА УЧЕНЕТО ЧРЕЗ ПРЕЖИВЯВАНЕ

Основи на ученето чрез преживяване

4. Теоретични основи

Преглед на най-популярните теории за учене чрез преживяване:

- Теорията на Колб обяснява, че конкретният опит, рефлексивното наблюдение, абстрактното осмисляне и активното експериментиране образуват четириетапен процес (или цикъл), който се превръща в ефективно учене. Прилагането на теорията за ученето на Колб е от полза за обучаемите, преподавателите и работодателите.
- В теорията на Джон Дюи за ученето чрез преживяване всичко се случва в социална среда. Знанието е социално конструирано и се основава на опита. Тези знания трябва да бъдат организирани в реални преживявания, които осигуряват контекст на информацията.
- Виготски смята, че учащите са взаимозависими, родени като социални същества с емоционална интелигентност. Ученето чрез преживяване се създава чрез пряко участие в житейски събития (Houle, 1980).
- Джером Брунер предлага тристепенна система от вътрешни представи: енактивни (основани на действия), иконични (основани на образи) и символни (основани на езика). Брунер също така постулира, че вътрешните представи могат да се комбинират, за да създават различни видове мислене.
- Четирите различни начина, по които хората предпочитат да учат, идентифицирани от Хани и Мамфорд, са свързани с различен етап от цикъла на учене. Те са: "Активист", "Рефлектор", "Теоретик" и "Прагматик". В този модел Мамфорд и Хани описват стиловете на учене като континуум, през който човек преминава с течение на времето.

Принципи на ученето чрез преживяване:

Основните принципи на УП са: **рефлексия, критичен анализ и синтез**. В УП обучаемият активно участва в задаването на въпроси, изследването, експериментирането, любопитството, решаването на проблеми, поемането на отговорност, творчеството и изграждането на смисъл. Ученето чрез преживяване описва континуум от дейности, които, от една страна, включват упражнения в класната стая, наподобяващи "реалния живот", а от друга страна, включват учене чрез правене извън класната стая. Например ученето чрез преживяване в рамките на класната стая може да включва симулации, лаборатории или дебати.

Принципите могат да се използват от всяка програма, която се занимава с образование чрез преживяване, за да увеличи максимално възможностите за учене на учащите. Осемте принципа са:



5. Видове образование чрез преживяване

Всеки вид образование чрез преживяване ще изисква различен подход към разработването и оценката на програмата. Като основават тези подходи на принципите на ученето чрез преживяване, преподавателите могат да гарантират, че техните програми са ефективни и смислени.

Съществуват различни форми на образование чрез преживяване, всяка от които е подходяща за различни учебни цели и среда. Ето някои от най-разпространените видове:

Учене в полза на общността

- **Определение:** Метод на преподаване, който съчетава общественополезен труд с академично обучение, като се фокусира върху критичното, рефлексивно мислене и гражданската отговорност.
- **Пример:** Учащите в курс по обществено здраве могат да работят като доброволци в местна клиника, като прилагат знанията си към реални здравни предизвикателства и същевременно предоставят ценни услуги на общността.
- **Основни елементи:** Партньорство с организации на общността, структурирана рефлексия, интегриране на академичното съдържание в ползите за общността.

Стажове и кооперативно обучение

- **Определение:** Структуриран професионален опит, при който обучаемите прилагат обучението в класната стая в професионална среда. Обикновено стажовете са краткосрочни, докато кооперативното обучение често редува академични и работни срокове.
- **Пример:** Обучаем, който се занимава с компютърни науки, може да стажува в компания за разработване на софтуер и да придобие практически опит в програмирането, отстраняването на грешки и работата по реални проекти.
- **Основни елементи:** Навлизане в процеса на работа, наставничество, оценка на практическите умения.

Обучение по проекти

- **Определение:** Подход на преподаване, при който обучаемите учат чрез активно участие в реални и лично значими проекти. Проектите обикновено са насочени към решаване на сложни въпроси, проблеми или предизвикателства.
- **Пример:** Студентите по архитектура могат да проектират и построят устойчива структура като част от курсовата си работа, като усвоят както техническите умения, така и по-широките последици от своите проекти.
- **Основни елементи:** Базирано на проучвания обучение, автономност на учащите, решаване на проблеми в реалния свят.

Работа на терен и проучвания на терен

- **Определение:** Практически учебен опит, провеждан извън класната стая, често в природна, историческа или социална среда. Работата на терен позволява на младежите да прилагат теоретичните знания в реални условия.
- **Пример:** Обучаемите по геология, които провеждат работа на терен, могат да анализират скалните образувания в местна кариера, като прилагат наученото в клас, за да интерпретират геоложката история.
- **Основни елементи:** Непосредствена работа с предмета в неговия естествен или работен контекст, наблюдение, събиране на данни и анализ.

Обучение в чужбина

- **Определение:** Международен учебен опит, при който обучаемите се потапят в друга култура, език или академична среда. Обучението в чужбина може да включва курсова работа, стажове или проекти за услуги.
- **Пример:** Чуждестранен студент по политически науки, който учи в Южна Африка, може да посещава курсове в местния университет по управление след апартейда, като същевременно участва в обучение в полза на местни НПО.
- **Основни елементи:** Межкултурно потапяне, международни перспективи, адаптивност.

Симулации и ролеви игри

- **Определение:** Контролирани преживявания, които възпроизвеждат сценарии от реалния живот с цел обучение. Този опит позволява на младежите да упражняват умения или да решават проблеми в безопасна среда.
- **Пример:** В час по бизнес учениците могат да участват в симулация, в която управляват виртуална компания, вземайки решения за финанси, маркетинг и производство под натиск.
- **Основни елементи:** Безрискова среда, практика за вземане на решения, ролево обучение.

Творчески и артистични проекти

- **Определение:** Ученето чрез преживяване в творческите области често включва създаване на материални творчески произведения, като например изкуство, музика, писане или изпълнение, като средство за изследване и изразяване на академични концепции.
- **Пример:** Студентите по драматургия могат да напишат и представят пиеса, в която се разглежда историческо събитие, съчетавайки изследването с творческото изразяване.
- **Основни елементи:** Творчески процес, себеизразяване, рефлексия върху обществени и академични теми.

6. Ключови характеристики на образованието чрез преживяване за младежи в неравностойно положение

Равенство и достъп:

- Програмата за учене чрез преживяване трябва да бъде разработена с оглед на равнопоставеността, като се гарантира, че всички обучаеми - независимо от техния произход - имат равен достъп до възможности. Това означава да се преодолеят потенциалните пречки, като например транспорт, финансова подкрепа или липса на предишен опит.
- Осигуряване на допълнително наставничество, насоки и ресурси за младежи, които може да имат ограничен досег с учене чрез опит или професионална среда.

Изграждане на увереност и овластяване:

- Образованието чрез преживяване може да бъде инструмент за овластяване на младежите в неравностойно положение, като им позволява да се развиват в области, които ги интересуват или са им страст. Приспособяването на учебния опит към индивидуалните интереси изгражда увереност и чувство за собственост върху учебния процес.
- Признавайте и отбелязвайте постепенните успехи, за да повишите самочувствието и мотивацията си.

Развитие на уменията:

- Умения за 21-ви век: Програмите трябва да се фокусират върху преподаването на ключови умения като решаване на проблеми, работа в екип, лидерство и комуникация - умения, които често се развиват чрез учене чрез опит и са от съществено значение за успеха на работното място.
- Практическото обучение в професионални или технически области може да отвори кариерни пътища за младежи, които може да нямат достъп до традиционните академични пътища.

Наставничество и ролеви модели:

- Свързването на обучаемите с наставници, които могат да ги напътстват в техния опит, е от решаващо значение. Наставниците със сходен опит могат да дадат съвет, който да се отнася до тях, докато други професионалисти могат да предложат запознаване с различни възможности за кариера.
- Участие в общността: Ангажиране на лидери, организации и възпитаници на местната общност като ментори, за да се създаде благоприятна учебна среда.

Фокус върху цялостното развитие:

- В допълнение към академичните и техническите умения, образованието чрез преживяване за младежи в неравностойно положение трябва да дава приоритет на житейските умения, като финансова грамотност, управление на времето и междуличностно общуване.
- Програмите трябва да насърчават устойчивостта, емпатията и емоционалната интелигентност, като помагат на младите хора да се справят със социалните и личните предизвикателства успоредно с постигането на техните академични или професионални цели.

7. Интегриране на принципите на образованието чрез преживяване в дизайна на програмата

Когато разработвате програма за образование чрез преживяване, съобразяването ѝ с основните принципи гарантира, че обучението е не само практическо, но и смислено, рефлексивно и свързано с по-широки образователни цели. Ето как да интегрирате ключовите принципи на образованието чрез преживяване в процеса на проектиране:

1. Активно участие

Дизайн на програмата: Структуриране на дейности, които изискват от учащите да се ангажират пряко със задачата или общността, като ги правят активни участници, а не пасивни наблюдатели. Осигурете на младежите възможности за значим принос, независимо дали чрез решаване на проблеми, сътрудничество или вземане на решения.

Пример: В рамките на програма за учене в полза на общността обучаемите могат да бъдат назначени в местна организация с нестопанска цел, където да отговарят за разработването на стратегия за социалните медии за повишаване на осведомеността за дадена кауза.

2. Рефлексия

Дизайн на програмата: Включете рефлексията в учебната програма, като предвидите време, в което учащите да мислят критично за своя опит. Включете рефлексивни доклади, дискусии или представяне на портфолио, в които да анализират какво са научили, как са приложили академичните концепции и как опитът им е променил перспективите им.

Пример: След работа по даден проект от обучаемите може да се изисква да представят седмичен доклад за рефлексия или заключително есе за рефлексия, в което се разглеждат ключовите резултати от обучението и личното израстване.

3. Персонализирано обучение

Дизайн на програмата: Предлагайте гъвкавост на обучаемите да избират преживявания или проекти, които съответстват на техните лични интереси или професионални цели. Осигурете възможности за различни видове експериментални дейности, които да отговарят на индивидуалните стилове на учене или областите на фокус.

Пример: В рамките на проект за учене в полза на общността, свързан с устойчивостта на околната среда, обучаемите могат да избират между извършване на оценка на качеството на водата, провеждане на образователни семинари за общността или работа по проект за анализ на политиката.

4. Контекстуално обучение

Дизайн на програмата: Гарантирайте, че обучението се осъществява в реални условия. Сътрудничете си с партньори от общността или с местни организации, за да предоставите на младежите практически опит на място, където те могат да прилагат директно академичните си знания за решаване на реални проблеми.

Пример: Партньорство с местни предприятия, правителствени агенции или организации с нестопанска цел за осигуряване на богата на контекст среда. Например, курс по градско планиране може да включва работа с града за разработване на решения за транспортни предизвикателства.

5. Сътрудничество и ангажираност на общността

Дизайн на програмата: Включете групови проекти или партньорства с общността, за да насърчите работата в екип и ангажираността с външни заинтересовани страни. Създайте възможности за обучаемите да работят заедно със свои връстници, преподаватели и членове на общността, като насърчавате сътрудничеството и чувството за гражданска отговорност.

Пример: Студентите в програма по здравни науки могат да работят с местни доставчици на здравни услуги, за да разработят здравна инициатива в общността. Това може да включва сътрудничество с лекари, медицински сестри и служители в областта на общественото здравеопазване за разработване и прилагане на план.

6. Значение за реалния свят

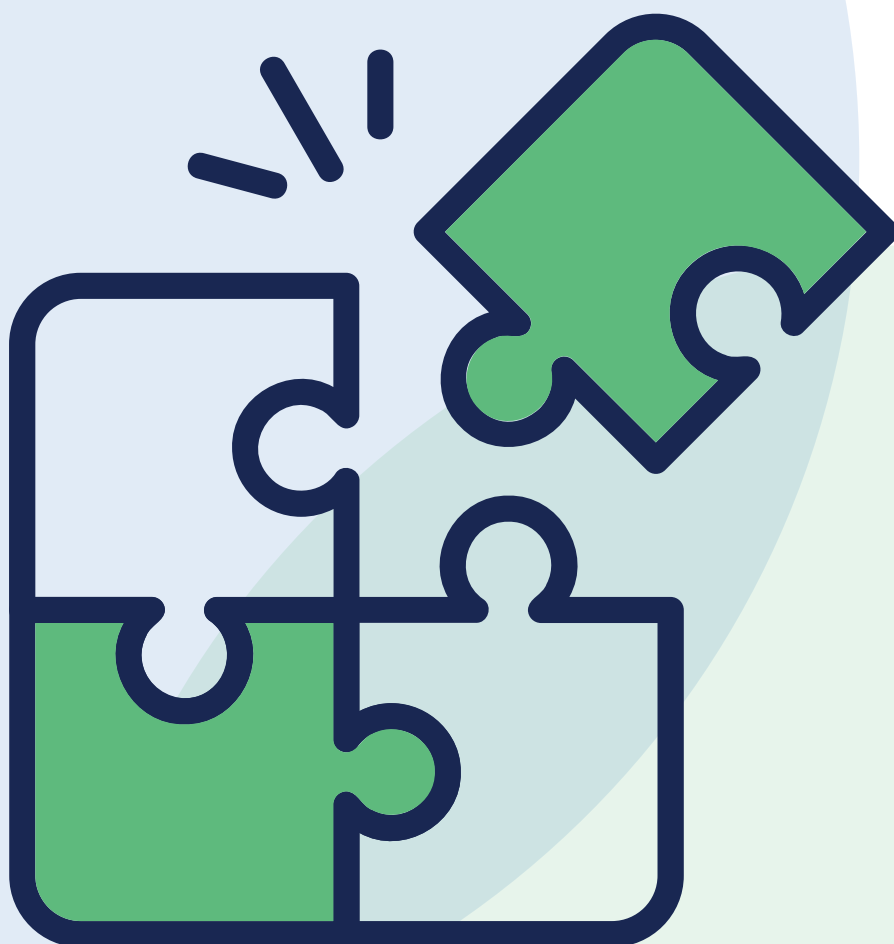
Дизайн на програмата: Обвързване на академичното обучение с актуални и значими обществени проблеми. Проектирайте проекти и дейности, свързани с реални предизвикателства или проблеми, които младежите могат да решат чрез учене чрез опит.

Пример: В часовете по политически науки учениците могат да участват в симулация на законодателна сесия, на която да изготвят, обсъждат и гласуват по реални политически въпроси, като например изменението на климата или здравната реформа.

7. Цялостно развитие

Дизайн на програмата: Фокус не само върху академичното съдържание, но и върху личностното и професионалното израстване. Включете възможности за учащите да развият умения за лидерство, комуникация и решаване на проблеми, както и самосъзнание и емпатия.

Пример: Разработете семинари за лидерство или възможности за наставничество като част от програмата за преживяване. Например, учениците могат да ръководят проект на общността, като се изисква от тях да управляват екипи, бюджети и срокове.



ПРАКТИЧЕСКО ИЗПЪЛНЕНИЕ

Практическо изпълнение

8. Видове образование чрез преживяване за младежи в неравностойно положение

1. Учене в полза на общността

- Преглед: Ученето в полза на общността свързва обучаемите с проекти, които се занимават с реални предизвикателства, като например екологични проблеми, инициативи за социална справедливост или кампании за обществено здраве. Обучаемите работят заедно с местни организации, придобивайки както практически опит, така и чувство за гражданска отговорност.
- Пример: Група ученици от семейства с ниски доходи работи с местна организация с нестопанска цел за проектиране и изграждане на обществена градина. По този начин те научават за устойчивостта, работата в екип и управлението на проекти, като същевременно се справят с местната продоволствена несигурност.
- Прилагани принципи: Активно участие, сътрудничество, значимост за реалния свят и рефлексия.

2. Професионално обучение и чиракуване

- Преглед: Практическото професионално обучение позволява на обучаемите да придобият практически умения в конкретни професии (напр. строителство, ИТ, здравеопазване). Стажовете или възможностите за наблюдение на работата осигуряват потапяне в реални работни места, където обучаемите могат да прилагат директно наученото.
- Пример: Техническа гимназия си партнира с местни предприятия, за да осигури стажове в области като ремонт на автомобили, кодиране или кулинарни изкуства. Обучаемите в неравностойно положение получават заплащане по време на обучението си, което намалява финансовите бариери и същевременно им дава достъп до реални професионални умения.
- Прилагани принципи: приложимост в реалния живот, персонализирано обучение, развитие на умения, менторство.

3. Проектно-базирано обучение с реални резултати

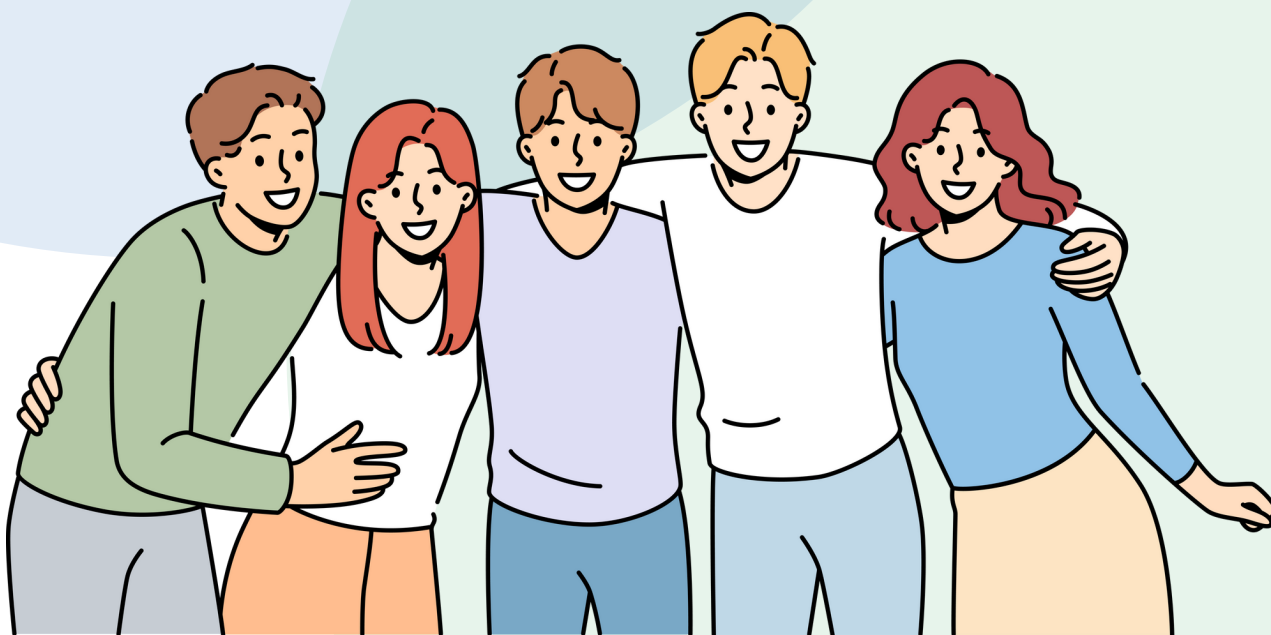
- Преглед: При проектно базираното обучение обучаемите решават сложни проблеми от реалния свят чрез структурирани проекти. Този метод може да бъде особено интересен за младежите в неравностойно положение, тъй като свързва академичните понятия с практически приложения в техния живот или общности.
- Пример: Младежите работят по разработването и стартирането на кампания в социалните медии за повишаване на осведомеността относно психичното здраве в общности с недостатъчно обслужване. По време на проекта те се учат на комуникация, цифрова грамотност и сътрудничество, като същевременно допринасят за значима кауза.
- Прилагани принципи: Активно участие, сътрудничество, рефлексия, значимост за реалния свят.

4. Програми за развитие на предприемачество и малък бизнес

- Преглед: Обучението по предприемачество запознава обучаемите с бизнес концепциите, финансовата грамотност и управлението на проекти в процеса на създаване на собствен малък бизнес или инициатива. Това е особено ефективно за ученици в неравностойно положение, които може да не смятат традиционните академични или кариерни пътища за достъпни.
- Пример: Програма, която помага на ученици от квартали с ниски доходи да разработят и стартират свой собствен малък бизнес - например линия за работно облекло или камион за храна - като същевременно ги учи на бюджетиране, маркетинг и бизнес планиране.
- Прилагани принципи: Персонализирано обучение, значение за реалния свят, активно участие и наставничество.

5. Обучение на открито и в дивата природа

- Преглед: Образованието чрез преживяване на открито, като например експедициите в дивата природа, може да изгради устойчивост, лидерство и работа в екип, като същевременно предлага среда, свободна от ежедневните разсейващи фактори. Този вид образование е особено полезен за младежите в неравностойно положение, като им помага да развият чувство за независимост и постижения.
- Пример: Програма в дивата природа, която отвежда обучаемите на многодневни експедиции, където те са отговорни за навигацията, устройването на лагера и готвенето. По пътя те развиват умения за лидерство, решаване на проблеми и работа в екип.
- Прилагани принципи: Активно участие, холистично, цялостно развитие, рефлексия и значимост за реалния свят.



9. Как да работим с обучаеми в неравностойно положение чрез учене чрез преживяване

Проектиране на интересни учебни преживявания в реалния живот

Създайте учебни преживявания, които са основани на проблеми или предизвикателства от реалния живот. За младежите в неравностойно положение този контекст може да включва тяхната общност или местна среда, което прави обучението подходящо и смислено. Например учител по природни науки може да организира проект, в рамките на който учениците да тестват качеството на водата в местните реки, или учител по история може да накара учениците да създадат цифрова изложба за историята на своя град, включваща интервюта с представители от общността.

Стъпки:

- Започнете с рамката за проблемно или проектно базирано обучение, при което на учениците се предоставя за решаване реален проблем.
- Включете обучаемите в избора на проекти или проблеми, които ги вълнуват, за да повишите ангажираността им.
- Съобразете тези преживявания с целите на учебната програма, за да гарантирате спазването на академичните планове и стандарти.

Улесняване на активното участие и рефлексия

Ученето чрез преживяване изисква от обучаемите да бъдат активни участници, а не пасивни слушатели. Насърчавайте ги да поемат отговорност за обучението си, като се ангажират пряко със задачи, проблеми и дейности в реалния живот.

Фазата на рефлексия е от решаващо значение за обучението чрез преживяване. Обучаемите се нуждаят от време, за да помислят какво са направили, какво са научили и как обучението им се прилага в бъдещи ситуации.

Стъпки:

- Започнете всеки урок или дейност с ясно определяне на ролите, които учащите ще играят, и задачите, които трябва да изпълнят.
- Включете структурирани сесии за рефлексия във всеки опит. Например, помолете обучаемите да водят рефлексивни дневници, в които да документират пътя си на обучение, включително срещнатите предизвикателства и постигнатите успехи.
- Използвайте отворени, задълбочени и рефлексивни въпроси, за да насочите младежите към осмисляне на техния опит: "Какво научихте от тази дейност?" "Как бихте приложили това знание в друга ситуация?"

Изграждане на подкрепяща учебна среда

Младежите трябва да се чувстват сигурни, че могат да поемат рискове и да правят грешки. Това е особено важно за обучаемите в неравностойно положение, на които може да им липсва увереност или да се страхуват от неуспех.

Сътрудничеството между връстници може да бъде особено ефективно при ученето чрез преживяване. Груповата работа помага на учащите да се научат да решават проблеми заедно, да споделят гледни точки и да развиват социални умения.

Стъпки:

- Насърчаване на мисленето в класната стая чрез утвърждаване на идеята, че грешките са част от ученето. Използвайте формулировки като "Да опитаме отново" или "Какво можем да научим от тази грешка?".
- Организирайте дейности в малки групи или по двойки, за да насърчите взаимодействието и подкрепата между връстници. На всяка група може да се възлагат конкретни задачи в по-големи проекти.
- Бъдете активни по отношение на подпомагането на ученето: предлагайте насоки и подкрепа, когато учениците се справят със сложни задачи, но постепенно намалявайте участието си, за да им позволите да поемат контрол върху процеса.

Интегриране на наставничество и ролеви модели

Наставниците (менторите) играят важна роля в обучението чрез преживяване, като предоставят насоки, мотивация и познания за реалния свят. Това е особено полезно за учениците в неравностойно положение, които може да нямат достъп до професионалисти в своите общности.

Привлечете професионалисти от различни отрасли или области, свързани с проектите, за предпочитане хора със сходен опит, които да вдъхновяват и мотивират младежите.

Стъпки:

- Създайте програма за наставничество в рамките на училището или си сътрудничете с местни предприятия или организации с нестопанска цел, за да предложите на учениците възможност да се запознаят с реалния свят.
- Организирайте сесии с гост-лектори или екскурзии, на които учениците могат да общуват с професионалисти в областта, която изучават.
- При обучението по проекти свържете учениците с наставник от общността, който може да предостави обратна връзка за работата им и да послужи като източник на съвети.

Предоставяне на възможности за практическо обучение, основано на умения

Обучението чрез преживяване се основава на принципа, че обучаемите учат най-добре, когато активно участват в изпълнението на задачи, които развиват специфични умения. Независимо дали става въпрос за научни експерименти, технически задачи или художествено творчество, учениците трябва да бъдат активно ангажирани със задачи, които съответстват на целите на обучението.

Стъпки:

- За предметите от областта на STEM разработете лабораторни проекти, в които учениците могат да експериментират, да създават прототипи или да провеждат изследвания по реален проблем.
- При професионалните предмети организирайте симулирана работна среда или учебни заведения, в които учениците работят по реални задачи.
- За социалните науки проектирайте дейности, които включват работа на терен (например проучвания на околната среда, интервюиране на членове на общността или разработване на социални кампании).

Използване на технологии за улесняване на ученето чрез преживяване

Технологиите могат да разширят обхвата на ученето чрез преживяване, като осигурят достъп до симулации, виртуални екскурзии и цифрови инструменти за сътрудничество, които обогатяват учебния опит.

За младежите в неравностойно положение осигуряването на достъп до цифрови ресурси може да изравни условията и да предложи нови начини за работа със съдържанието.

Стъпки:

- Използвайте интерактивни приложения и платформи, за да симулирате предизвикателства от реалния свят. Например по география учениците могат да използват софтуер за географски информационни системи (ГИС), за да изследват климатичните модели или градското развитие.
- Използвайте инструменти за онлайн сътрудничество като Google Classroom или Microsoft Teams, за да могат обучаемите да споделят работата си и да си сътрудничат по проекти.
- Проучете инструментите за виртуална или разширена реалност за виртуални екскурзии, при които младежите могат да "посещават" исторически обекти, фабрики или природни пейзажи, които може да са физически недостъпни.

Насърчаване на проекти и инициативи, ръководени от обучаемите

Дайте на младежите възможност да разработят свои собствени проекти, основани на лични интереси или нужди на общността. Това стимулира ангажираността и мотивацията, като прави учебния опит по-ефективен. Насърчавайте обучаемите да предлагат решения на проблеми и да прилагат тези решения на практика, може би дори в малки проекти за подобряване на общността.

Стъпки:

- Разработване на модел на основен проект, при който обучаемите избират област на интерес и разработват проект по нея. Подкрепете обучаемите по време на етапите на планиране, проучване, изпълнение и обмисляне.
- Позволете на младежите да определят проблемите на общността, които искат да решат, като например организиране на проект за общественополезна дейност или разработване на кампания за повишаване на осведомеността за местен проблем.
- Осигурете възможност за представяне на проектите си пред връстници, родители и членове на общността, като по този начин ще подчертаете реалната стойност на тяхната работа.

Насърчаване на партньорствата с общността

Свързването на класната стая с по-широката общност е от решаващо значение за ученето чрез преживяване. Независимо дали става въпрос за екскурзии, обучение в полза на обществото или стажове, запознаването на учениците с реална работна среда или обществени организации обогатява техния учебен опит. За младежите в неравностойно положение тези връзки могат да послужат и като възможности за създаване на контакти и да им помогнат да изградят професионални отношения, които могат да доведат до бъдеща заетост или стаж.

Стъпки:

- Създайте партньорства с местни предприятия, организации с нестопанска цел и правителствени агенции, които съответстват на образователните цели на вашите обучаеми.

- Организирайте проекти за учене в полза на общността, при които младежите работят с обществени организации за справяне с конкретни предизвикателства, като например екологична устойчивост, градско развитие или инициативи в областта на общественото здраве.
- Включете родителите и представителите на общността в образователния процес, като ги поканите да участват като партньори в учебния процес.

Оценка на резултатите от ученето чрез преживяване

Оценяването при ученето чрез преживяване надхвърля традиционните изпити или тестове. Тъй като учащите участват в практически проекти, преподавателите трябва да използват оценки, основани на резултатите, за да измерват резултатите от обучението. Оценяването следва да се съсредоточи не само върху крайния продукт, но и върху процеса, включително начина, по който учениците прилагат уменията си, решават проблеми и обмислят опита си.

Стъпки:

- Използвайте рубрики за оценяване на постиженията на обучаемите в области като сътрудничество, творчество, решаване на проблеми и развитие на технически умения. В образованието рубриката може да се използва като инструмент за оценяване, който очертава конкретни очаквания за дадено задание или задача. Тя описва критериите, използвани за оценяване на работата на обучаемите, и определя различни нива на изпълнение за всеки критерий.
- Включете самооценки и партньорски оценки, за да насърчите рефлексията. Това помага на обучаемите да разберат собствените си силни страни и областите за подобряване.
- Оценявайте младежите на базата на портфолио, в което те събират своите проекти, размисли и изследвания с течение на времето.

Приспособяване на ученето чрез преживяване към нуждите на учащите в неравностойно положение

Ученето чрез преживяване трябва да бъде адаптирано към различните нужди на обучаемите, особено на тези в неравностойно положение, които може да се нуждаят от допълнителна подкрепа. Това може да включва модифициране на задачите в зависимост от способностите на учениците или предоставяне на допълнителни ресурси, като например наставничество, менторство или емоционална подкрепа. За младежите в неравностойно положение ученето чрез преживяване трябва да се съсредоточи върху изграждането на самоефективност. Помогнете на обучаемите да изпитат успех в началото на процеса, за да се повиши тяхната увереност и мотивация.

Стъпки:

- Използвайте етапен подход, основан на скелетна структура, като първоначално предоставяте структурирана подкрепа и постепенно я намалявате, когато обучаемите придобият увереност.
- Предложете алтернативни методи за оценяване, които позволяват на обучаемите да демонстрират наученото по начин, който съответства на техните силни страни (напр. презентации, творчески проекти или принос към общността).
- Разработване на системи за подкрепа, като например наставничество от връстници или извънкласни уроци, за да се помогне на обучаемите с допълнителни предизвикателства в обучението.



ИНСТРУМЕНТИ И РЕСУРСИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА УЧЕНЕ ЧРЕЗ ПРЕЖИВЯВАНЕ

За преподавателите прилагането на обучение чрез преживяване изисква целенасочено планиране и ангажимент за активно учене, ориентирано към обучаемите. Чрез проектиране на реални, практически преживявания, улесняване на рефлексията, изграждане на наставничество и насърчаване на подкрепяща учебна среда, преподавателите могат да ангажират младежите в неравностойно положение в смислено обучение. Приспособяването на подхода към нуждите на учениците, като същевременно ги свързва с техните общности и потенциални бъдещи кариери, може да промени образователния им опит и да им предостави инструментите, от които се нуждаят за успех в живота и работата.

10. Инструменти и ресурси при прилагане на учене чрез преживяване

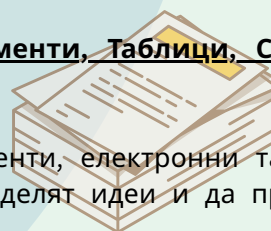
Когато прилагат учене чрез преживяване, преподавателите могат да използват различни инструменти и ресурси, за да създадат интересни практически преживявания, които насърчават задълбоченото учене. Следните инструменти и ресурси дават възможност на преподавателите да прилагат учене чрез преживяване по разнообразни и смислени начини и същевременно да улесняват сътрудничеството, рефлексията, изграждането на умения и оценяването, като правят учебния процес по-интерактивен и ориентиран към учащите.

Инструменти за съвместно обучение и работа по проекти

Работно пространство на Google за образование (Документи, Таблицы, Слайдове, Формуляри)

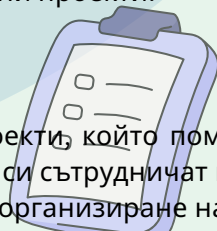
Улеснете съвместната работа в реално време върху документи, електронни таблици и презентации. Обучаемите могат да работят в групи, да споделят идеи и да представят резултатите в сътрудничество.

Обучаемите могат да създават споделени документи в Google, за да си сътрудничат по изследвания или проекти, или да използват формуляри в Google за анкети или събиране на данни при полеви изследвания. Слайдовете на Google са идеални за групови презентации и могат да бъдат интегрирани в разнообразни проекти.



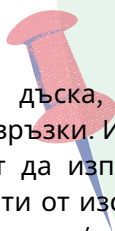
Trello

Trello - инструмент за управление на проекти, който помага на младежите да организират задачи, да определят крайни срокове и да си сътрудничат по проекти по организиран начин. Таблата на Trello могат да се използват за организиране на групови проекти, за разделяне на задачите, за проследяване на напредъка и за определяне на крайни срокове. Всяка карта на дъската представлява задача, а учениците могат да добавят описания, приложения и контролни списъци, за да следят своите отговорности. Учителите могат да наблюдават напредъка на обучаемите и да предоставят обратна връзка директно в платформата.



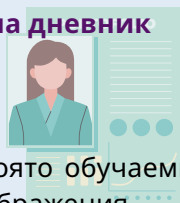
Padlet

Padlet е онлайн дъска, на която обучаемите могат да публикуват текст, изображения, видеоклипове и връзки. Идеален за мозъчна атака, рефлексия и споделяне на идеи. Учениците могат да използват Padlet, за да обмислят идеи за групови проекти или да споделят резултати от изследвания в съвместно пространство. Учителите могат да създадат Padlet за целия клас/група, където учениците да публикуват размисли за екскурзии, експерименти или практически дейности. Когато работят по проекти, учениците могат да документират своя процес и опит в реално време.



Инструменти за рефлексия и водене на дневник

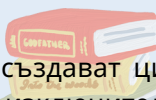
Seesaw



Платформа за цифрово портфолио, в която обучаемите могат да документират и отразяват своето обучение чрез текст, видео и изображения.

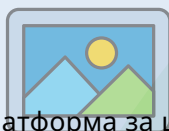
Насърчавайте учащите да водят цифров дневник в Seesaw, в който да отразяват преживяванията си след всяка дейност за учене чрез преживяване. Учителите могат да предоставят индивидуална обратна връзка за разсъжденията на младежите директно чрез платформата. Обучаемите могат да споделят работата си с връстници, родители и членове на общността, създавайки значима учебна „витрина“.

Book Creator



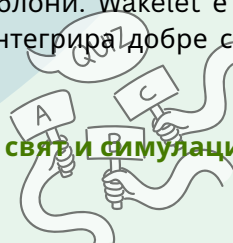
Book Creator позволява на обучаемите да създават цифрови книги, които включват текст, изображения, рисунки, аудио и видео. Той е изключително интересен за по-младите учаци и работи добре за цифрово разказване на истории, лични размисли или портфолио. Безплатната версия позволява на един учител да създаде библиотека с до 40 книги. Въпреки че разширените функции изискват платен абонамент, безплатното ниво е достатъчно разнообразно за използване в класната стая.

Wakelet



Wakelet е безплатна платформа за цифрово съдържание, в която учениците могат да събират и организират текст, изображения, видеоклипове, връзки и PDF файлове в "колекции", които могат да се прелистват. Тя е отлична за рефлексивни дневници, портфолиа и съвместни проекти. Учениците могат да го използват, за да документират своя учебен опит, а учителите могат да дават обратна връзка или да споделят шаблони. Wakelet е напълно безплатен за използване, включително за образованието, и се интегрира добре с акаунти в Microsoft и Google.

Инструменти за решаване на проблеми в реалния свят и симулация



Kahoot! и Quizizz

Kahoot! и Quizizz са интерактивни платформи за викторини, които превръщат ученето в игра. И двата инструмента са отлични за преглед на съдържанието или за събиране на обратна връзка за експериментални проекти. Те предоставят чудесни инструменти за създаване на викторини, свързани с темите, които учениците изследват в своите проекти или работа на терен.

Използвайте Kahoot! за прегледи в края на проекта или за оценяване, което позволява на учениците да проверят знанията си в забавна, състезателна среда. Учениците могат също така да създават свои собствени викторини като част от проектите си, за да запознаят съучениците си с откритията си.

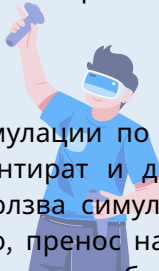
Minecraft (образователно издание)



Платформа за обучение, базирана на игри, в която обучаемите могат да изграждат и симулират светове, общности и екосистеми.

В областта на историята или географията учениците могат да пресъздават исторически забележителности или да разработват симулации на общности, изправени пред реални проблеми (напр. градско развитие или екологична устойчивост). Учениците могат също така да работят в екипи за решаване на сложни предизвикателства, като например проектиране на устойчив град, като същевременно развиват критично мислене и умения за решаване на проблеми. Учителите могат да насочват учениците да изследват концепции като кодиране, архитектура и социални науки чрез персонализираните среди на Minecraft.

PhET интерактивни симулации



Безплатен ресурс, предлагащ онлайн симулации по природни науки и математика, които позволяват на учениците да експериментират и да изследват различни концепции по интерактивен начин. PhET може да използва симулациите, за да въведе сложни научни концепции, като например електричество, пренос на енергия или химични реакции, чрез интерактивни експерименти. За учениците, работещи по експериментални проекти, основани на STEM, симулациите на PhET могат да предложат допълнителни познания или подготовка за практически дейности. Симулациите позволяват на учениците да експериментират в безопасна среда, преди да преминат към физически лаборатории или работа на терен.

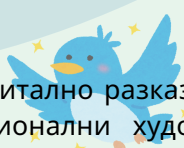
Инструменти за цифрово разказване на истории и презентации

Canva



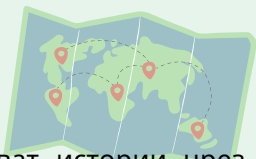
Canva е интуитивна платформа за графичен дизайн за създаване на презентации, плакати, инфографики и др. Обучаемите могат да използват Canva за проектиране на презентации или плакати, които обобщават резултатите от проекта им, което прави визуалния аспект на работата им по-интересен. Шаблоните за инфографики на Canva са идеални за подпомагане на младежите да представят данни от теренни проучвания или социални анкети по визуално привлекателен начин. Учителите могат да насърчават обучаемите да създават дигитални портфолиа на своята работа, документирайки пътуването си в учене чрез преживяване от началото до края.

Storybird



Storybird е инструмент за дигитално разказване на истории, който помага на учениците да създават истории с професионални художествени произведения. Учениците могат да използват Storybird, за да пишат и илюстрират рефлексивни разкази за своя учебен опит или за проекти в общността. Учителите могат да възлагат проекти за разказване на истории, в които учениците да отразяват своето израстване, предизвикателства и постижения по време на пътуването си за учене чрез преживяване. Storybird насърчава творчеството, като позволява на учениците да изследват разказването на истории като форма на себеизразяване, докато прилагат наученото.

StoryMapJS

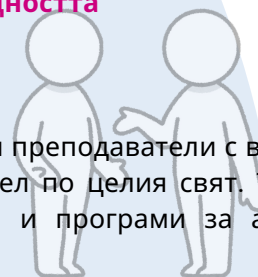


StoryMapJS позволява на учениците да разказват истории чрез географски места, като комбинират карти, изображения и текст. Той е особено подходящ за проекти, свързани с историята, географията или пътуванията, и помага да се развият умения за разказване на истории в пространствен контекст.

Инструменти за учене в полза и ангажираност към общността

Idealist

Idealist, организация с нестопанска цел свързва ученици и преподаватели с възможности за доброволчество, стажове и организации с нестопанска цел по целия свят. Това е чудесен източник за намиране на смислени проекти за услуги и програми за ангажиране на общността.



Европейски корпус за солидарност

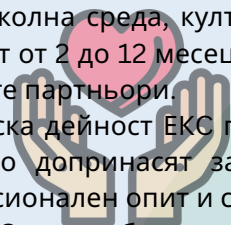
Европейският корпус за солидарност е инициатива на Европейския съюз, чиято цел е да даде възможност на младите хора на възраст между 18 и 30 години да участват в значими дейности за солидарност в цяла Европа. Програмата предоставя възможности за доброволческа дейност, стажове и работни места, които са насочени към преодоляване на обществените предизвикателства и насърчават социалното сближаване, приобщаването и екологичната устойчивост.

Младите хора могат да участват в проекти, които подпомагат общностите в области като социални грижи, околна среда, култура, образование и помощ при бедствия. Тези проекти могат да продължат от 2 до 12 месеца и често включват живот и работа в чужбина в рамките на ЕС или в страните партньори.

Освен доброволческа дейност ЕКС предлага възможности за платена работа или стажове в организации, които допринасят за солидарни каузи, като по този начин участниците придобиват професионален опит и същевременно допринасят за обществото.

Участниците в ЕКС придобиват нови умения, межкултурно разбиране и личностно израстване чрез практическо участие в реални проблеми. Програмата подкрепя формалното и неформалното обучение, включително наставничество и езикова подкрепа.

Европейската комисия съфинансира проектите, като покрива пътните разходи, настаняването и издръжката на доброволците. Приемачите организации получават насоки, за да осигурят безопасни и смислени преживявания. Проектите на ЕКС се осъществяват във всички държави - членки на ЕС, и в избрани страни партньори, като насърчават межкултурния обмен и европейската идентичност.

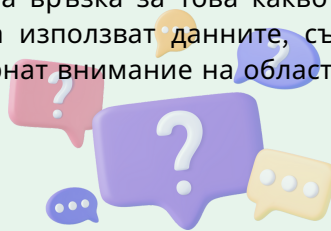


Инструменти за оценка и обратна връзка

Socrative

Socrative е система, която позволява на учителите да създават викторини, анкети и решения за оценяване на обучението на учениците в реално време.

След дейности за учене чрез преживяване учителите могат да използват Socrative за създаване на бързи формиращи оценки (например викторини или подкани за рефлексия), за да оценят разбирането на учениците. Функцията за изходни билети (exit ticket) на Socrative позволява на учителите да събират незабавна обратна връзка за това какво са научили учениците от опита или проекта. Учителите могат да използват данните, събрани чрез Socrative, за да адаптират бъдещите уроци или да обърнат внимание на областите, в които учениците се нуждаят от допълнителна подкрепа.



Rubrics (Quick Rubric, iRubric, Rubistar)

Рубриките предоставят ясни критерии за оценяване на проектите за учене чрез преживяване, като се фокусират върху процеса и уменията, а не само върху крайните продукти. Тя може да се използва за създаване на рубрики, които оценяват постиженията на учениците в области като решаване на проблеми, работа в екип, творчество и рефлексия. Учителите могат да използват рубрики, за да направляват самооценката и партньорската оценка, при която учениците оценяват своя принос към даден проект или приноса на други ученици. Персонализирайте рубрики за конкретни проекти, независимо дали учениците провеждат изследвания, разработват решения или работят по инициативи в общността.

Инструменти за виртуална и разширена реалност (VR/AR)

Google Arts & Culture

Google Arts & Culture е мощна цифрова платформа, която предлага на учениците завладяващ достъп до изображения с висока резолюция на произведения на изкуството, виртуални обиколки на музеи, исторически обекти и подбрано образователно съдържание от културни институции по целия свят.

Като инструмент за учене чрез преживяване, той дава възможност за практическо изследване на изкуството, историята, науката и световните култури чрез интерактивни функции като 360° видеоклипове, експонати с разширена реалност (AR) и тематични колекции. Чрез интегрирането на Google Arts & Culture в класната стая преподавателите могат да създават интересни, базирани на проучвания преживявания, които приобщават учениците към глобалните перспективи, насърчават критичното мислене и подпомагат интердисциплинарното обучение.

Merge Cube (AR Tool)

Преносим куб, който работи с мобилни приложения за създаване на преживявания с разширена реалност (AR), като позволява на учениците да изследват 3D модели и среди. Учениците могат да използват AR, за да разглеждат 3D модели на екосистеми, човешкото тяло или научни явления като част от практическо обучение. Учителите могат да включат Merge Cube в уроците, за да подобрят разбирането на учениците за сложни предмети, като им позволят да взаимодействат с виртуални обекти по начин, който надхвърля традиционните учебници.



10. Курс за саморазвитие за младежи " On My Feet " - преглед

Курсът за саморазвитие "On My Feet" е цялостна, готова за използване образователна програма, изградена върху основите на образованието чрез преживяване и обогатена с елементи на игровизация. Разработен е като част от проекта "On My Feet" и има за цел да подпомогне личностното израстване и овластяването на младите хора, особено на младежите в неравностойно положение, като ги преведе през богато, интерактивно пътешествие на самопознание, изграждане на умения и рефлексия.

Създаден за лесно прилагане, курсът е напълно структуриран и включва всички необходими инструкции, насоки за рефлексия и насоки за фасилитиране и подпомагане. Това позволява на преподаватели, младежки работници и обучители да го използват без предварителен опит в ученето чрез преживяване. Той е особено подходящ за прилагане в неформалното образование, както и за училища и младежки програми в общността.

Ключова характеристика на курса е използването на игрово обучение, при което участниците учат чрез игрови предизвикателства, симулации и съвместни задачи. Тези игрови елементи повишават мотивацията и емоционалната ангажираност, като правят учебния процес едновременно въздействащ и приятен.

Този курс отвежда участниците на метафорично пътешествие из амазонската екваториална гора, където всеки модул представлява стъпка по-надълбоко в самопознанието, работата в екип и личностното израстване. Докато се справят с предизвикателствата и мъдростта на племето, участниците усвояват ценни житейски умения като комуникация, работа в екип, асертивност, емпатия, критично мислене и изграждане на визия, които ги водят към откриване на собствения им "икигай" - чувство за цел и удовлетворение. По време на пътуването участниците укрепват уменията си 4C (Communication, Collaboration, Creativity, and Critical thinking)- **комуникация, сътрудничество, творчество и критично мислене** - като същевременно развиват емоционална осъзнатост, самоувереност и устойчивост. Чрез комбинация от практически дейности, съвместни предизвикателства и структурирано обмисляне младите хора получават подкрепа в преодоляването на лични и социални предизвикателства и придобиват инструменти за смислено личностно и професионално развитие.

Преминаването на курса ще подпомогне участниците при:

- Развиване на умения за критично мислене: Разберете как да поставяте под съмнение предположенията, да оценявате информацията и да вземате решения въз основа на доказателства, а не на емоции или пристрастия.
- Подобряване на самосъзнанието: Повишаване на емоционалната интелигентност, разпознаване на силните и слабите им страни и използване на това самопознание за подобряване на взаимоотношенията и вземането на решения.
- Повишаване на креативността: Развитие на иновативни способности за решаване на проблеми, които ще им помогнат да се развиват както в личен, така и в професионален план.
- Засилване на способностите за сътрудничество чрез работа в различни екипи, практикуване на изграждане на доверие, водене на преговори и съвместно решаване на проблеми, особено в динамични или предизвикателни ситуации.
- Подобряване на комуникационните умения чрез активно слушане, асертивно изразяване и конструктивна обратна връзка, което допринася за по-здрави взаимоотношения и по-ефективна работа в екип.
- Придобиване на самосъзнание и насоченост, като обмислят личните си ценности, силни страни и мотивация.

Структура и методология

Курсът "On My Feet" се състои от 10 тематични модула, които представляват прогресивно и цялостно пътуване за самоусъвършенстване на младите хора. Структурата се базира на развитието на четирите основни компетенции за 21-ви век - комуникация, сътрудничество, креативност и критично мислене (4Cs) - с финален акцент върху личната визия като завършек на учебния процес.

- Модул 1 служи за въведение, като задава тон, контекст и групова динамика за предстоящото пътуване.
- Модули от 2 до 5 се фокусират върху 4Cs на фундаментално ниво, като се използват опитни и рефлексивни методи за изследване на всяка компетентност чрез практика.
- Модули от 6 до 9 се връщат към същите четири компетентности, но на по-дълбоко и по-напреднало ниво, като насърчават участниците да надграждат първоначалното си обучение и да го прилагат по-съзнателно.
- Модул 10 завършва курса с фокус върху визията, като насочва участниците да интегрират своя опит и прозрения в перспективна перспектива за личния и професионалния си живот.

Всеки модул включва:

- Тематичен разказ и опитна рамка
- Групови предизвикателства и задачи за работа в екип
- Инструменти за творческо изразяване (напр. колаж, ролева игра, разказване на истории)
- Възможности за структуриран самоанализ и водене на дневник
- Дискусии, които насърчават критичното мислене и диалога
- Методи за изграждане на доверие, мотивация и чувство за принадлежност

Програмата може да бъде представена като цялостно пътуване (идеално за лагери, семинари или дългосрочни програми). Отделни модули или дейности могат да се използват и самостоятелно за изграждане на конкретни компетенции. Когато се използват поотделно обаче, всеобхватната сюжетна линия, която свързва модулите в един цялостен разказ, няма да присъства толкова добре и няма да има такова въздействие. Не се изисква предварителен опит в ученето чрез преживяване - фасилитаторите са подкрепени с ясни насоки и адаптивни структури. Курсът е разработен предимно за групи на възраст 16-20 години, но може да се прилага успешно и в диапазона 14-25 години и е особено подходящ за младежи, които може да се борят със самочувствието или бъдещата ориентация.

Курсът "On My Feet" има за цел да помогне на младите хора:

- Да изследват личната си идентичност и силните си страни
- Да развият на емоционална интелигентност и самосъзнание
- Да изградят на основни умения (4Cs):

Комуникация: Подобряване на способността за ясно изразяване на идеи и ефективно слушане

Сътрудничество: Умения за работа в екип, изграждане на доверие и разрешаване на конфликти.

Креативност: Иновативно мислене и решаване на проблеми в различни ситуации

Критично мислене: Развиване на умения за анализиране, оценяване и вземане на информирани решения

Моделът на учене чрез преживяване гарантира, че участниците учат, като правят - участват в интерактивни дейности, често в среда, базирана на игри, които насърчават развитието на умения и рефлексия.

Посредством ръководена рефлексия участниците свързват тези преживявания с лични прозрения и приложения в реалния живот. Метафоричната история на "племето" подкрепя емоционалната сигурност и ангажираност, като същевременно насърчава творческото участие и потапянето в роли.

Модули на курса

Курсът използва метафората на обучително пътуване, последвано от експедиция, като води участниците през структуриран процес на самоизследване, изграждане на умения и целенасочено обмисляне. В първите пет модула участниците преминават обучение, за да се подготвят за експедицията. Модулите от 6 до 10 представляват същинската експедиция, по време на която участниците изследват ключови умения и прозрения, докато си взаимодействат с метафоричното "племе". По време на пътуването фокусът е върху развиването на основните 4C (Communication, Collaboration, Creativity, and Critical thinking) - общуване, сътрудничество, креативност и критично мислене, за да се подпомогне личното им израстване и овластяване.



Модул 1 - Въведение

Тема: Изграждане на групова връзка и поставяне на основите за себепознание.

Цел: Да започнем пътуването, като запознаем участниците със структурата и сюжета на курса, да им помогнем да се опознаят помежду си и самите себе си чрез цветовата типология и да създадем основа за доверие в групата.

Цели на обучението:

- Създаване на гостоприемна и приобщаваща среда
- Установяване на групови ценности и споделена цел
- Представяне на структурата на курса и подхода на учене чрез преживяване
- Насърчаване на самоосъзнаването и връзката чрез творчески дейности
- Разбиране на личността и стиловете на общуване

Преглед:

Този модул започва пътуването "On My Feet", като събира участниците в група, която се подготвя за предстояща експедиция. Дейностите са насочени към изграждане на доверие, насърчаване на сплотеността на групата и подпомагане на участниците да се опознаят.

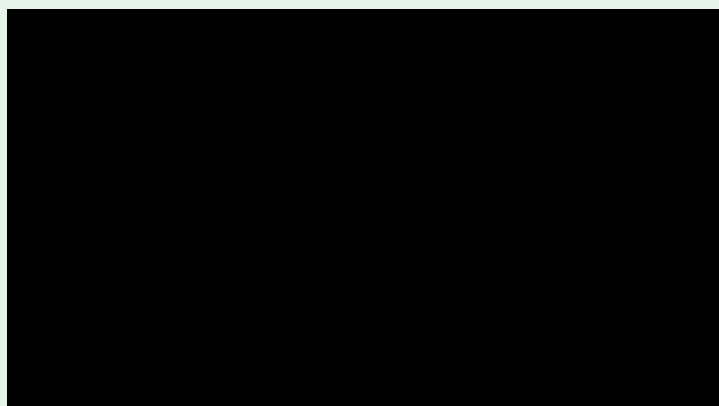
Ключов компонент е въвеждането на цветовата типология (червено, синьо, жълто, зелено), която предлага интересен начин за изследване на личностните различия и силните страни. Тази типология подпомага комуникацията и емпатията по време на целия курс.

Дейности: Интерактивни упражнения за разчупване на леда (дейности, които помагат на хората да се отпуснат и да се опознаят), дейности за личен размисъл, диалози в малки групи и запознаване с цветовата типология на личността.



Видео пример: Цветна типология – Силни страни на различните типове

Това видео представя части от дейността Цветна типология от Модул 1 на курса за саморазвитие On My Feet. Чрез игрови задачи и рефлексия участниците изследват различни типове личности (Червен, Син, Жълт, Зелен) и техните уникални силни страни.



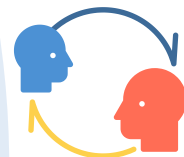
Модул 2 - Комуникация (Част 1)

Тема: Изразяване и връзка

Цел: Да се проучи значението на вербалната, невербалната и писмената комуникация за себеизразяването, взаимоотношенията и разбирането на себе си. Участниците проучват връзката между начина, по който говорят, слушат и разбират другите и себе си.

Цели на обучението:

- Подобряване на яснотата и съпричастността в комуникацията
- Разбиране на въздействието на вербалната и невербалната комуникация
- Насърчаване на доверието и активното слушане в групата



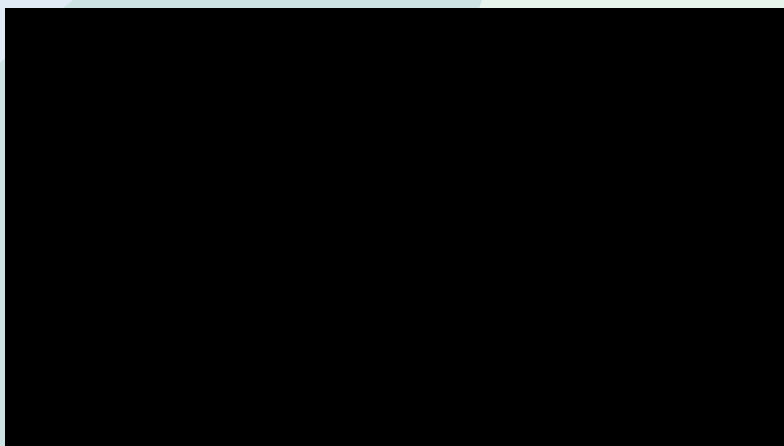
Преглед:

Участниците придобиват инструменти за по-ясна и съпричастна комуникация. Модулът се фокусира върху изслушването като акт на грижа и помага на участниците да разберат по-добре как комуникацията им влияе върху взаимоотношенията и личната идентичност.

Дейности: Ролеви игри, групови дискусии, игри с езика на тялото и упражнения за активно слушане и изразяване.

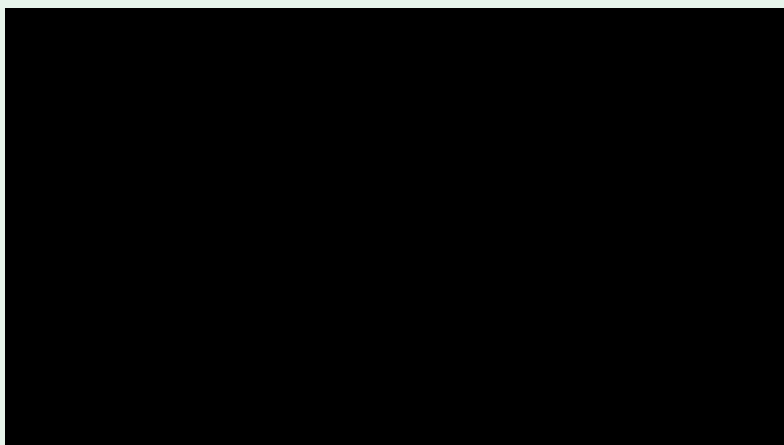
Видео пример: Тиха поща – Модул 2 (Комуникация)

Това видео улавя ключови моменти от дейността Тиха поща, при която участниците предават символи чрез докосване, вместо чрез думи. Забавното предизвикателство показва колко лесно съобщенията могат да се променят, когато комуникацията не е ясна. То насърчава размисъл върху значението на яснотата, прецизността и внимателното слушане в общуването – умения, които са от съществено значение за изграждане на доверие и взаимно разбиране.



Видео пример: Мимове – Модул 2 (Комуникация)

В това видео участниците играят Мимове, използвайки само жестове и движения, за да изразяват думи или фрази. Дейността показва силата на невербалната комуникация, креативността и езика на тялото при предаването на послание. Чрез рефлексия върху преживяното участниците по-добре разбират, че общуването надхвърля думите и че адаптирането към различни стилове е ключово за ефективното взаимодействие.



Модул 3 - Сътрудничество (Част 1)



Тема: Работа в екип и общи усилия

Цел: Разбиране и практикуване на сътрудничеството като жизненоважен компонент за преодоляване на предизвикателствата и постигане на общи цели.

Цели на обучението:

- Развиване на разбиране за ефективна работа в екип
- Разгледайте принципите на доброто сътрудничество и научете как да ги прилагате на практика.
- Засилване на комуникацията и адаптивността при групови задачи

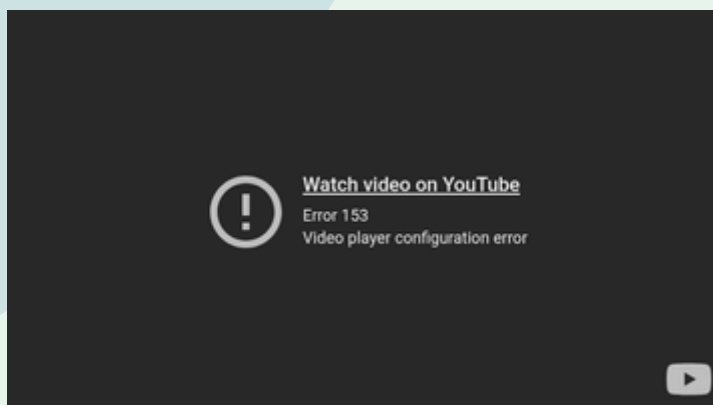
Преглед:

В този модул участниците ще се запознаят отблизо с начина на функциониране на сътрудничеството в предизвикателна среда. Чрез динамични и забавни дейности те изследват груповите роли, нарушенията в комуникацията и значението на общите усилия. Сесията включва настолна игра за сътрудничество (Вълшебен лабиринт) и групово предизвикателство за сътрудничество (Тропическа буря), като и двете имат за цел да подчертаят стойността на работата в екип, ясната комуникация и взаимната подкрепа при постигането на общи цели. Типологията на цветовете продължава да направлява разбирането за индивидуалния принос в груповата динамика.

Дейности: Упражнения за разчупване на леда (дейности, които помагат на хората да се отпуснат и да се опознаят), кооперативна настолна игра, групови предизвикателства, рефлексия.

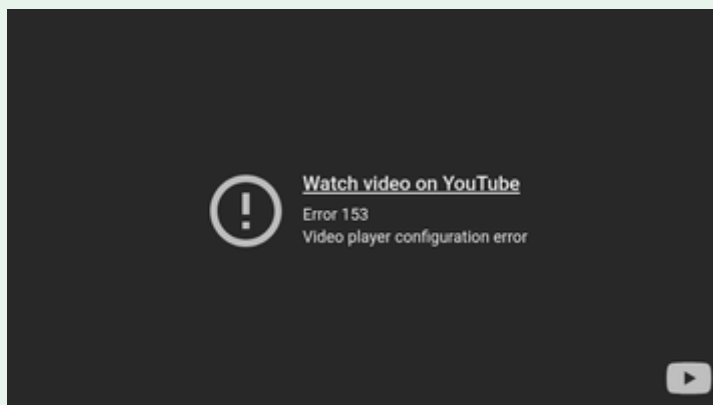
Видео пример: Ябълка, портокал, банан (дейност за загрявка)

Това видео показва ключови моменти от дейността „Ябълка, портокал, банан“, при която групата се движи заедно в отговор на забавни команди. Дейността развива енергия, концентрация и синхрон, като подчертава значението на вниманието, адаптивността и груповия ритъм. Тя задава тон за по-сложни предизвикателства, свързани с екипната работа, като показва, че сътрудничеството започва с прости, споделени действия.



Видео пример: Magic Maze – Модул 3 (Сътрудничество)

Това видео представя кооперативната игра Magic Maze, в която участниците трябва да работят под напрежение, без да говорят. Играта подчертава необходимостта от ясни стратегии, доверие и невербална координация, за да бъде постигнат успех. Рефлексията след играта помага на участниците да свържат преживяното с реалността, като показва как сътрудничеството има успех, когато индивидуалните усилия се обединят около обща цел.



Модул 4 - Креативност (Част 1)

Тема: Самоизразяване и увереност

Цел: Да се даде възможност на участниците да се изразяват творчески и асертивно и да изследват различните стилове на общуване чрез дейности, свързани с въображението и рефлексията.

Цели на обучението:

- Укрепване на творческата и груповата идентичност чрез колективно изразяване
- Изследване на пасивни, асертивни и агресивни модели на поведение
- Упражняване на асертивност в реалистични и забавни сценарии

Преглед:

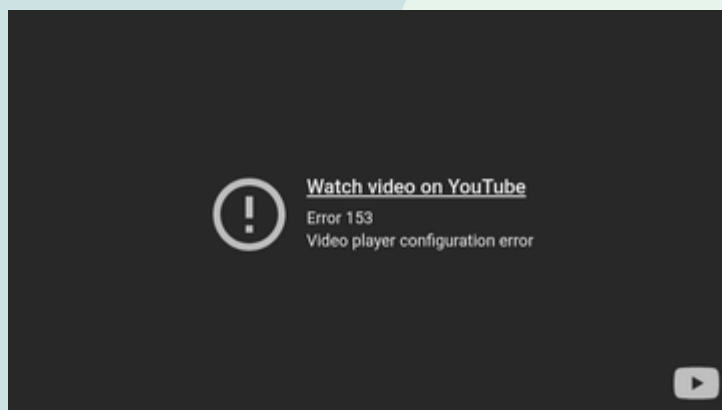
Този модул представя асертивността като част от ефективната комуникация. Участниците съвместно създават групов идентичност, изследват стиловете на общуване в спектъра на асертивността и участват в практически дейности, които им помагат да изразяват уверено своите мисли и нужди.

Дейности: Упражнения за разчупване на леда; творчески дейности в група; упражнения за движение и позициониране за изследване на стиловете на поведение; обучение чрез видеоклипове; споделяне в малки групи; ролеви игри; групов рефлексия.



Видео пример: Предизвикателство за екипна идентичност – Модул 4 (Креативност)

Това видео представя откриващата дейност на Модул 4, при която участниците създават своя екипна идентичност, избирайки име, лозунг, възглас, песен и манифест. Игровият и творчески процес насърчава самоизразяване, групово сплотяване и креативно сътрудничество, като същевременно помага на екипа да укрепи чувството си за принадлежност и обща цел.



Модул 5 - Критично мислене (Част 1)

Тема: Вземане на решения и аргументиране

Цел: Да се развие способността на участниците да оценяват критично информация, да формулират аргументирани доводи и да разпознават различни гледни точки в сложни ситуации.

Цели на обучението:

- Представяне на концепцията и принципите на критичното мислене.
- Упражняване на прилагане критично мислене при оценяване на информация и изграждане на логични аргументи.
- Развиване на умения за задаване на въпроси, рефлексия и дебати, основани на уважение

Дейности: Разказване на истории, разчупване на леда, видеобазирано обучение, групов дискусия, индивидуална работа, логически пъзели, рефлексия за морална дилема, подготовка за дебат, отборни презентации, групов рефлексия.



Модул 6 - Комуникация (Част 2)



Тема: Самопредставяне и публично говорене

Цел: Да се развие способността на участниците да се представят ясно и уверено в различни контексти, като същевременно адаптират посланието си към различни аудитории и ситуации.

Цели на обучението:

- Разбиране и прилагане на принципите на ефективното самопредставяне
- Упражняване на артикулацията и преодоляване на сценичната треска
- Адаптиране на стила на общуване в зависимост от целта и аудиторията

Преглед:

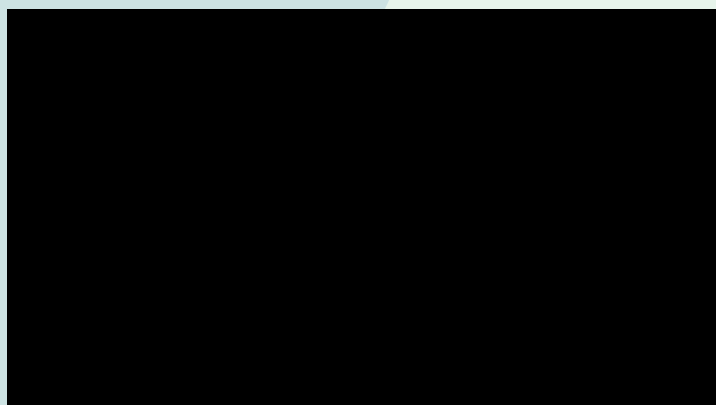
В този модул участниците започват своето експедиционно пътуване и се запознават с местния изследователски екип. Като част от подготовката за общуване с мистериозното племе, те проучват различни начини за представяне на себе си. Чрез упражнения за артикулиране, структурирани самопредставяния и презентации по сценарий участниците придобиват увереност в публичното говорене и се научават да адаптират комуникацията си.

Дейности: Разказване на истории, игри за разчупване на леда, упражнения за артикулация, видеобазирано обучение, попълване на работни листове, работа по двойки, симулации в малки групи, ролеви презентации, групова рефлексия.



Видео пример: Скоропоговорки – Модул 6 (Комуникация)

Това видео представя дейността Скоропоговорки от Модул 6, създадена за упражняване на артикулация, яснота и увереност в говоренето. Чрез забавно повтаряне и смях участниците подобряват своето произношение, концентрация и самоизразяване – едно приятно загряване, което ги подготвя за самопредставяне и предизвикателствата на публичното говорене по-късно в модула.



Модул 7 - Сътрудничество (Част 2)



Тема: Усъвършенствано сътрудничество и разрешаване на конфликти

Цел:

Да се задълбочи разбирането на участниците за сътрудничество, като същевременно се развият уменията им за изграждане на доверие, водене на преговори и разрешаване на конфликти. Чрез експериментални дейности участниците практикуват и укрепват тези компетенции, за да се подготвят за ефективна работа в екип в сложни и динамични ситуации.

Цели на обучението:

- Практикуване и осмисляне на методите за сътрудничество и доверие
- Изследване и прилагане на принципите на преговорите и груповото вземане на решения
- Разбиране и идентифициране на различни стратегии за разрешаване на конфликти
- Засилване на комуникацията и адаптивността в рамките на груповата динамика

Преглед:

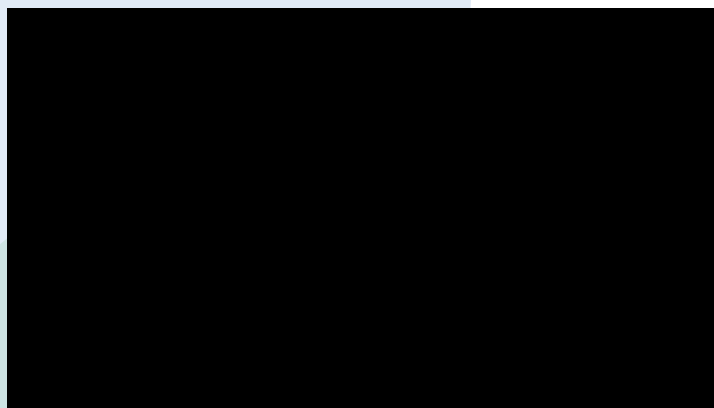
Докато експедицията навлиза все по-навътре в екваториалната гора, групата се сблъсква с все по-сложни ситуации, които поставят на изпитание способността им да си сътрудничат ефективно. Чрез упражнения за водене на преговори и рефлексивни дискусии участниците развиват съпричастност към различните гледни точки и укрепват способността си да се справят с конфликти. Ключови теории - като "печеля-печелиш" и "комуникация, основана на потребностите" - се въвеждат чрез видеоклипове и се интегрират в практиката.

Дейности: Разказване на истории, игри, ролеви игри по двойки и в групи, задачи за водене на преговори, видеобазирано обучение, групов дискусия, упражнения за стратегии за разрешаване на конфликти, творчески размисъл.



Видео пример: Къде ще спим? – Модул 7

Това видео представя дейността „Къде ще спим?“ от Модул 7, при която участниците работят заедно, за да планират и договорят мястото за своя лагер. Упражнението развива умения за вземане на решения в екип, преговори и разрешаване на конфликти, като показва, че сътрудничеството се основава на балансиране на различни гледни точки при запазване на общата цел на групата.



Модул 8 - Креативност (Част 2)



Тема: Емоционална интелигентност, емпатия и решаване на проблеми

Цел: Да се развие емоционална осъзнатост, творческо изразяване, съпричастност и решаване на проблеми с първопричина чрез наблюдение, ненасилствена комуникация и метода "5 причини".

Цели на обучението:

- Разпознаване и ефективно изразяване на емоции чрез езика на тялото и разказване на истории
- Развиване на емпатия чрез разпознаване на различни емоционални реакции и подкрепа на другите
- Практикуване на ненасилствена комуникация в емоционално натоварени ситуации
- Усвояване и прилагане на метода "5 причини" за разкриване на истинската причина за проблемите
- Укрепване на уменията за творческо и съвместно решаване на проблеми в групов среда

Преглед:

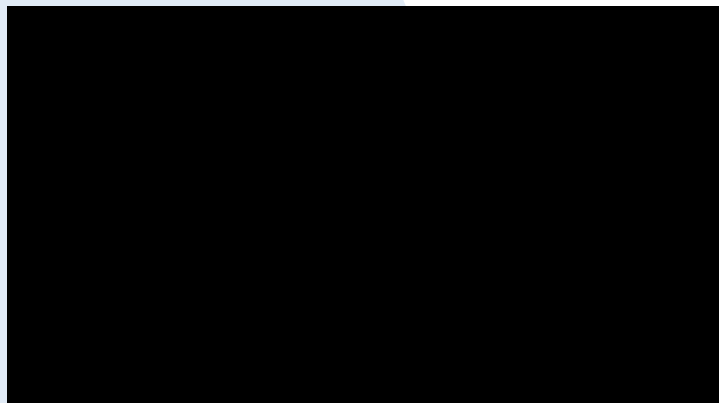
Когато групата най-накрая влиза в мистериозното село, тя е изправена пред предизвикателството да докаже своята емоционална интелигентност. Потапяйки се в ежедневието на племето, те изследват как се поддържа емоционалната и социалната хармония. Методът "5-те причини" се представя като ключ към разкриването на дълбоките истини зад проблемите, като дава възможност на участниците да търсят реални решения отвъд симптомите на повърхностно ниво. Модулът съчетава игра с въображение, структурирана рефлексия и аналитични инструменти.

Дейности: Пантомимни игри, групови дискусии, упражнения за съпричастност, ролеви игри, видеообучение, анализ на сценарии, съвместно решаване на проблеми, разказване на истории и творчески размисъл.

Видео пример: Емоционална пантомима

– Модул 8

Това видео показва дейността „Емоционална пантомима“, при която участниците изразяват чувства чрез езика на тялото, а останалите се опитват да ги разпознаят. Забавното упражнение развива емпатия и креативно изразяване, като помага на младите хора да станат по-осъзнати за собствените и чуждите емоции и да подобрят своите умения за невербална комуникация.



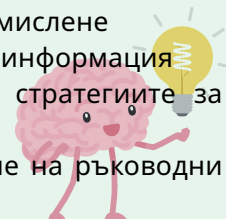
Модул 9 - Критично мислене (Част 2)

Тема: Проверка на източниците, медийна грамотност и колективна мъдрост.

Цел: Укрепване на уменията за критично мислене с фокус върху оценката на информацията и източниците, разбиране на механизмите на фалшивите новини и съвместно създаване на принципи за предпазване от манипулации. Този модул е насочен към окончателното "разкриване" на мъдростта на селото - тайната на ИКИГАЙ - като метафора за смислен живот, ръководен от истината и намерението.

Цели на обучението:

- Загряване на когнитивното мислене чрез пъзели и съвместни мозъчни загадки
- Преглед и задълбочаване на разбирането на принципите на критичното мислене
- Умения за проверка на информацията и разпознаване признаците на дезинформация
- Анализ как се разпространяват фалшивите новини и проучване на стратегиите за превенция.
- Практическо прилагане на знанията чрез създаване и усъвършенстване на ръководни принципи.



Преглед:

В тази глава от пътуването участниците се изправят пред едно от най-големите предизвикателства - да различат истината от илюзията. Дали тайната на селото е истинска или е плод на очаквания и слухове? Чрез игри за критично мислене, задълбочено вникване в проверката на източниците и изследване на дезинформацията участниците се изправят срещу съвременната джунгла от манипулирана информация. "Зовът на шамана" ги приканва да изработят свои собствени "10 заповеди" за критично мислене. Като награда те получават висшата истина на селото - ИКИГАЙ - японската концепция за цел и удовлетворение. Поетичен и рефлексивен завършек на едно трансформиращо преживяване.

Дейности: Пъзели, критични дискусии, видеобазирано обучение, анализ на сценарии, групово съвместна работа, рефлексия.

Модул 10 - Визия



Тема: Цел, удовлетворение и лична визия

Цел: Последният модул има за цел да помогне на участниците да осъзнаят, че всички техни житейски преживявания, включително предизвикателствата и трудностите, са ценна част от личния им път, която допринася за тяхната сила и устойчивост. В този модул се разглежда концепцията за икигай, за да се насочат участниците към размисъл за качествата и принципите, които могат да ги подкрепят при вземането на смислени житейски решения. Целта е да им се даде възможност да си представят пълноценен живот, основан на самосъзнание и цел.

Цели на обучението:

- Активиране на творчеството и въображението, за да се разкрие личното разбиране
- Визуализиране на личната цел чрез интроспекция и разказване на истории
- Изразяване на житейски опит чрез разкази и творчески средства
- Разбиране и прилагане на концепцията за икигай
- Размишляване задълбочено върху посоката, ценностите и ангажиментите в живота
- Празнуване на израстването и ангажираност за целеустремен живот

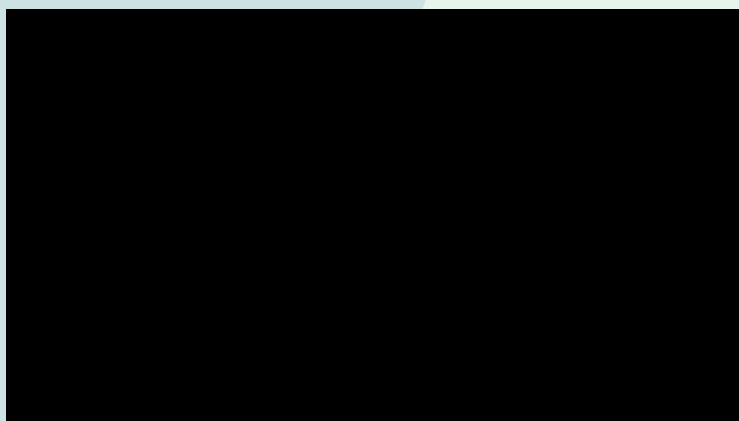
Преглед:

Този модул бележи емоционалния и символичен край на приключението. Тъй като тайната на селото - Икигай - е разкрита, участниците се насочват да проучат как тази философия за цел и баланс се отнася за тях. Чрез творческо разказване на истории, визуализация, рефлексия и личен разказ те поглеждат назад към собствения си героичен път и напред към живота, който искат да водят. Преживяването завършва с мощен акт на ангажираност: малко, но значимо решение или намерение, което те отнасят със себе си в света.

Дейности: Разказване на истории, визуализация, интроспективно писане, творческо изразяване (колаж, изкуство), дискусия, лично споделяне, ритуали за рефлексия и символично обвързване.

Видео пример: Story Cubes – Модул 10

Това видео представя дейността Story Cubes от Модул 10, при която участниците използват зарчета с изображения, за да създават истории, отразяващи техния опит и бъдещи стремежи. Игровото упражнение за разказване на истории помага на младите хора да свържат предишното си учене с личната си визия, като насърчава въображение, самоизразяване и ориентираност към бъдещето.



Примерни програми и приложения на ученето чрез преживяване

Този раздел предлага набор от практически планове на уроци, предназначени за интегриране на методите на учене чрез преживяване в училищното образование. Тези примери имат за цел да вдъхновят преподавателите, като покажат как практическите, рефлексивните и участващите дейности могат да повишат ангажираността и личностното развитие на младежите. Плановите за уроци могат да се адаптират към различни предмети и възрастови групи, като осигуряват универсален инструментариум в подкрепа на смислени учебни преживявания.

Въпреки че не са пряка част от курса за саморазвитие "On my feet", тези планове за уроци предлагат ценни идеи и практически примери за преподаватели, които се интересуват от прилагането на експериментални методи за насърчаване на активното и смислено учене в различни класни стаи.

11. Примерни планове на уроци за училищно образование

Учебен план 1: Изследване на екосистемите и биоразнообразието

Този учебен план набляга на практическите дейности и връзките с реалния свят, за да помогне на учениците да разберат екосистемите чрез учене чрез преживяване.

Ниво на обучение: 6-8 клас

Тема: Наука

Продължителност: 2-3 учебни часа (по 45-60 минути)

Цели на обучението:

- Разбиране концепцията за екосистемите и техните компоненти (биотични и абиотични фактори).
- Изследване значението на биоразнообразието в екосистемите.
- Проучване на човешкото въздействие върху екосистемите и начините за насърчаване на устойчивостта.

Необходими материали:

- Открито пространство (училищна градина, близък парк или друга зелена площ)
- Увеличителни стъкла
- Тетрадки и моливи
- Цифрови фотоапарати или смартфони за снимане (ако има възможност)
- Ръководства за разпознаване на растения и животни (полеви справочници или приложения)
- Художествени материали (цветна хартия, маркери и др.)

Ден 1: Въведение в екосистемите (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (10 минути)

Започнете с обсъждане на това, което учениците вече знаят за екосистемите. Покажете кратък видеоклип или презентация с различни видове екосистеми (гори, пустини, океани и др.), за да предизвикате интерес.

2. Директно обучение (15 минути)

Дефинирайте основните термини: екосистема, биотични фактори, абиотични фактори, биоразнообразие и устойчивост. Обяснете как тези компоненти взаимодействат помежду си, за да формират балансирана околна среда.

3. Дейност за учене чрез преживяване: Проучване на екосистеми (20-25 минути)

Изведете учениците навън, на избраното открито пространство. Разделете ги на малки групи и им дайте списък с биотични и абиотични компоненти, които да открият (например насекоми, камъни, листа, почва и др.). Помолете учениците да запишат откритията си, като си водят бележки, рисуват скици или фотографират намереното.

Обсъдете наблюденията си в класната стая.

Ден 2: Изследване на биоразнообразието (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5-10 минути)

Прегледайте резултатите от предишния ден. Попитайте учениците защо биоразнообразието може да е важно за дадена екосистема.

2. Работа в група: Изследване на местни видове (20 минути)

Предоставете на всяка група ръководство за определяне или приложение за идентифициране на видовете, които са открили по време на предните дейности. Помолете ги да класифицират видовете като производители, консуматори или разложители.

3. Дейност за учене чрез преживяване: Създаване на карта на биоразнообразието (15-20 минути)

Накарайте всяка група да създаде карта или визуално представяне на района на открито, като отбележи местата, където е открила различни видове. Учениците трябва да обсъдят как всеки вид допринася за екосистемата и какво е потенциалното въздействие, ако един вид бъде премахнат.

Ден 3: Въздействие на човека и устойчивост (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5 минути)

Представете реален пример за човешкото въздействие върху дадена екосистема (напр. обезлесяване, замърсяване, урбанизация).

2. Обсъждане: Ролята на хората (15 минути)

Организирайте дискусия в класа за това как хората могат да навредят или да помогнат на екосистемите. Въведете понятията за опазване на околната среда и устойчиви практики.

3. Проект за учене чрез преживяване: Изготвяне на план за устойчиво развитие (25-30 минути)

В групи учениците създават план за подобряване на биоразнообразието и здравето на избраното от тях открито пространство. Това може да включва засаждане на местни растения, създаване на градина за опрашители или разработване на програма за компостиране. Групите представят плановете си пред класа.

Оценка

Формираща оценка:

- Участие в дейности и дискусии.
- Наблюдение на работата по групи и постигнатите резултати.

Обобщаваща оценка:

- Представяне на карта на биоразнообразието и план за устойчивост.
- Запис в дневник за това какво са научили от дейностите и как се е променила гледната им точка към природата.

Разширения и адаптиране

Разширение: Направете екскурзия до местен природен резерват или зоологическа градина, за да наблюдавате по-разнообразни видове и екосистеми.

Адаптация: Ако пространството на открито е ограничено, пренесете природата в помещението, като поставите терариуми или използвате инструменти за виртуална реалност, за да изследвате екосистемите.



Учебен план 2: История - Разбиране на древните цивилизации

Ниво на обучение: 6-8 клас

Предмет: История

Продължителност: 2-3 учебни часа (по 45-60 минути)

Цели на обучението:

- Постигане на по-задълбочено разбиране на живота в древните цивилизации (напр. Египет, Месопотамия, Гърция).
- Преглед на ежедневието, културните практики, управлението и технологичния напредък в древните общества.
- Развиване на умения за критично мислене чрез сравнение на древните практики със съвременното общество.

Необходими материали:

- Глина, маркери, хартия и занаятчийски материали
- Отпечатани карти на древни цивилизации
- Реплики на артефакти (или изображения) от древността (инструменти, керамика и др.)
- Голям формат хартия
- Таблети или компютри за проучвания (ако има такива)

Ден 1: Въведение в древните цивилизации (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (10 минути)

Започнете с дискусия за това какво знаят учениците за древните цивилизации. Покажете снимки или видеоклипове на известни древни обекти (пирамиди, зикурати, храмове), за да предизвикате интерес.

2. Директно обучение (15 минути)

Направете преглед на една древна цивилизация, например Древен Египет, включително ключови аспекти като ежедневието, архитектура и управление. Обяснете значението на артефактите и как те дават представа за историята.

3. Дейност за учене чрез преживяване: Създаване на артефакти-реплики (20-25 минути)

Помолете учениците да създадат просто копие на артефакт, например парче керамика, малка глинена плочка или древен инструмент. Позволете на учениците да пишат на древни писмени знаци (напр. йероглифи или клинопис), за да симулират историческа комуникация.

Ден 2: Проучване на културните практики (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5 минути)

Разгледайте ключовите моменти от предишния урок. Попитайте учениците защо изучаването на артефакти и културни практики е важно за разбирането на историята.

2. Групова дейност: Ролева игра на древно общество (25-30 минути)

Разделете класа на групи, всяка от които представлява различен аспект на обществото (напр. земеделци, занаятчии, държавни служители, свещеници). Накарайте всяка група да проучи и представи какъв е бил животът за нейната роля в обществото. Насърчете групите да създадат костюми или реквизит от занаятчийски материали, за да подобрят презентациите си.

3. Проект за учене чрез преживяване: Изготвяне на карта на древен град (15-20 минути)

Предоставете на всяка група голям лист хартия и маркери. Помолете ги да изработят карта на древен град, като включат важни забележителности като храмове, пазари и къщи.

Ден 3: Древните цивилизации срещу съвременното общество (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5 минути)

Представете съвременен пример за нещо, което се корени в древните цивилизации (например календара, демокрацията, напояването).

2. Обсъждане: Тогава и сега (20 минути)

Стартирайте дискусията относно приликите и разликите между древните и съвременните общества. Попитайте учениците как древните практики са повлияли на днешния свят.

3. Проект за учене чрез преживяване: (20-25 минути)

Учениците работят по групи, за да създадат презентация, в която да сравнят даден аспект от живота в древността със съвременния живот (напр. храна, технологии, управление). Накарайте групите да споделят презентациите си пред класа.

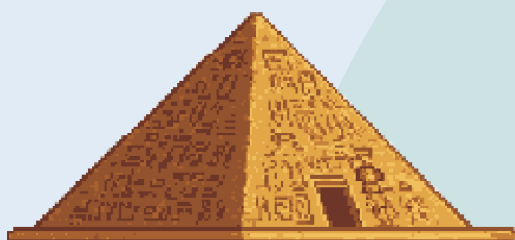
Оценка

Формираща оценка:

- Наблюдение на участието в групова работа и създаване на артефакти.
- Обратна връзка по време на презентациите.

Обобщаваща оценка:

- Оценка на проекта на картата и сравнения между древните и съвременните практики.
- Писмена рефлексия за това как древните цивилизации продължават да оказват влияние върху съвременния живот.



Учебен план 3: Математика - Изследване на геометрията чрез архитектурата

Ниво на обучение: 7-9 клас

Предмет: Математика

Продължителност: 2-3 учебни часа (по 45-60 минути)

Цели на обучението:

- Разбиране на основни геометрични понятия като площ, периметър и обем.
- Проучване как геометрията се прилага в архитектурата и дизайна.
- Развиване на пространствено мислене чрез проектиране на прости архитектурни модели.

Необходими материали:

- Графична хартия и линейки
- Картон, пенопласт или строителни материали (пръчки за занаяти, глина и др.)
- Лента, лепило, ножица
- Измервателни инструменти (транспортири, компаси и др.)
- Таблети или компютри за проучвания (ако има такива)

Ден 1: Въведение в геометрията в архитектурата (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (10 минути)

Започнете с дискусия за това как математиката се използва в реалните професии, особено в архитектурата. Покажете примери за известни архитектурни структури (например Айфеловата кула, Партенона) и обсъдете геометричните фигури, които се срещат във всяка от тях.

2. Директно обучение (15 минути)

Разглеждане на геометрични понятия като площ, периметър и обем. Представяне на различни геометрични фигури и техните свойства, приложими към архитектурния дизайн.

3. Дейност за учене чрез преживяване: скициране на прост проект на сграда (20-25 минути)

Помолете учениците да направят скица на прост проект на сграда върху графична хартия, като използват различни геометрични фигури (триъгълници, правоъгълници и др.). Накарайте ги да изчислят периметъра и площта на фигурите, използвани в проекта.

Ден 2: Изграждане на архитектурни модели (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5 минути)

Разгледайте основните геометрични понятия от предишния урок.

2. Дейност за учене чрез преживяване: Изграждане на модел (30-35 минути)

Предоставете на учениците материали (картон, пенопласт и др.), за да изработят 3D модел на своята сграда. Помолете ги да измерят размерите на своите модели, за да изчислят обема.

3. Групова дискусия (10-15 минути)

Помолете учениците да споделят моделите си с класа и да обяснят геометричните принципи, които са приложили в своите проекти.

Ден 3: Приложения и анализ на реалния свят (45-60 минути)

1. Предварителна подготовка (5 минути)

Представете сценарий от реалния свят, в който геометрията играе решаваща роля в архитектурата (напр. строителство на мостове, небостъргачи).

2. Проект за учене чрез преживяване: Анализ на местна сграда (25-30 минути)

Разходете се из училището или използвайте снимки на някоя местна сграда. Помолете учениците да разпознаят геометрични фигури и да преценят измервания, като например площта на прозорците или площта на стаите.

3. Дейност за рефлексия (10-15 минути)

Накарайте учениците да напишат как геометрията влияе върху архитектурата и дизайна, като посочат примери от своя модел и от местната сграда.

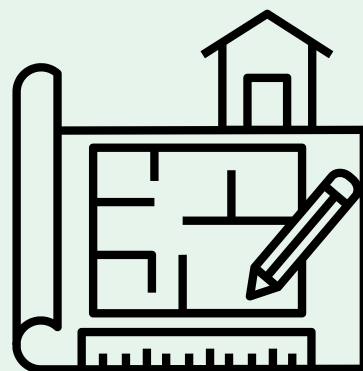
Оценка

Формираща оценка:

- Участие в конструирането на модели и в групови дискусии.
- Наблюдение по време на геометричните изчисления.

Обобщаваща оценка:

- Оценка на окончателния архитектурен модел и свързаните с него изчисления.
- Писмено размишление върху ролята на геометрията в архитектурата.



Учебен план 4: Проект в полза на общността (Социални науки)

Ниво на обучение: Средно училище / гимназия

Продължителност: 4-6 седмици

Цели на обучението:

- Учениците ще идентифицират проблем на местната общност, ще разработят проект за услуги, за да го решат, ще го изпълнят и ще обмислят въздействието му.
- Развиване на умения за проучване и решаване на проблеми чрез идентифициране на проблем на общността.
- Насърчаване сътрудничеството и работата в екип, като работите в групи.
- Разсъждения върху стойността на гражданската ангажираност и социалната отговорност.

Необходими материали:

- Достъп до интернет за научни изследвания
- Табла за плакати или цифрови инструменти за презентации (напр. Canva, Google Slides)
- Консумативи за проекта за услуги (определя се от самия проект)

Седмица 1: Проучване и определяне на проблем на общността

Встъпителна дискусия: Започнете с обсъждане на местни проблеми, засягащи общността на учениците (напр. екологични, социални или икономически проблеми).

Изследвания: В групи учениците проучват общността и определят проблем, който искат да решат. Всяка група обсъжда потенциални начини, по които може да помогне за решаването на проблема или за повишаване на осведомеността за него.

Рефлексия: Накарайте учениците да напишат първоначални разсъждения за това защо са избрали своя проект и какво се надяват да постигнат.

Седмица 2: Планиране на проекта

Писане на предложения: Учениците пишат предложение за проект, в което посочват своите цели, необходимите ресурси и стъпките за изпълнение на проекта.

Наставничество: Привличане на лидери на общността или местни организации, които да съветват учениците по техните проекти.

Логистика: Учениците планират логистиката на своя проект (напр. набиране на средства, събиране на материали, организиране на доброволци).

Седмици 3-4: Изпълнение на проекта

Изпълнение на проекта: Учениците изпълняват своя проект (например организират почистване на парк, организират кампания за събиране на храна или създават кампания за повишаване на обществената осведоменост).

Рефлексия: След всяка сесия или дейност учениците записват своите размисли за наученото, предизвикателствата и успехите.

Седмица 5: Презентации

Подготовка: Учениците създават плакати или цифрови презентации, в които документират своя проект, проблема, който той е решил, и въздействието му върху общността.

Ден на представянето: Учениците представят проектите си пред класа или пред членове на общността, като обсъждат какво са научили от опита си.

Седмица 6: Заклучителна рефлексия

Рефлексивно есе: Учениците пишат есе, в което разсъждават за своя учебен път, за въздействието на своя проект и за значението на обществената услуга.

Учебен план 5: Проучване на терен в областта на екологията (STEM)

Ниво на обучение: Средно училище / гимназия

Продължителност: 3 седмици

Цели на обучението:

- Учениците ще проведат теренно проучване на местен екологичен проблем (напр. качество на водата, замърсяване на въздуха или биоразнообразие) и ще предложат решения въз основа на своите констатации.
- Прилагане на научни методи за събиране на данни по даден екологичен проблем.
- Развиване на аналитични умения чрез интерпретиране на данни и решаване на проблеми.
- Насърчаване на осведомеността и отговорността за околната среда.

Необходими материали:

- Инструменти за полеви изследвания (напр. pH метри, термометри, бинокли, полеви справочници)
- Цифрови инструменти за събиране на данни (напр. формуляри на Google, Microsoft Excel)
- Достъп до местни екологични ресурси (напр. близки паркове, реки)

Седмица 1: Въведение и проучване

Въвеждане на темата за науката за околната среда и обсъждане на местни екологични проблеми.

Подгответе се за екскурзия до местна природна зона (например река, парк или гора). Научете учениците как да събират данни за околната среда, например за качеството на водата, температурата или биоразнообразието.

Учениците формулират хипотези, свързани с екологичния проблем, който ще изследват (например: "Водата в тази река е замърсена заради близките фабрики").

Седмица 2: Теренно проучване и събиране на данни

Вземете учениците на екскурзия, за да проведат своето проучване на терен. В малки групи учениците събират данни, като използват предоставените инструменти.

Учениците записват данните си в теренни дневници или в цифрови инструменти като Google Forms. Ако пътуването на терен не е възможно, учениците могат да проведат виртуално пътуване на терен, като използват ресурси като Google Earth или онлайн бази данни.

Първоначален анализ: Отново в класната стая учениците започват да организират и анализират данните си.

Седмица 3: Анализ на данните и представяне

Учениците използват инструменти като Google Sheets или Excel, за да организират и визуализират данните си (напр. създаване на графики или диаграми).

Въз основа на своите констатации учениците разработват решения на екологичния проблем, който са изучавали (напр. предлагат местни усилия за почистване, кампании за повишаване на обществената осведоменост или промени в политиките на общността).

Всяка група създава презентация (с помощта на Google Slides, Canva или постери), за да сподели своите констатации и предложени решения. Те представят работата си пред класа или пред група от местни експерти в областта на околната среда.

Рефлексия: Учениците пишат рефлексия в дневника, в която обсъждат какво са научили от проучването на място, какви предизвикателства са срещнали и как биха могли да приложат предложените от тях решения.

Учебен план 6: Предприемачески проект (Бизнес/Икономика)

Ниво на обучение: Средно училище / гимназия

Продължителност: 6 седмици

Цели:

- Учениците ще разработят и стартират малък бизнес или социално предприятие, което отговаря на нуждите на общността, като в процеса на работа ще усвоят предприемачески и бизнес умения.
- Развиване на предприемачески умения, включително бизнес планиране, бюджетиране, маркетинг и решаване на проблеми.
- Разбиране ролята на предприемачеството за посрещане на нуждите на общността.
- Разсъждение върху значението на креативността, упоритостта и адаптивността в бизнеса.

Необходими материали:

- Компютри с достъп до интернет за изследвания и проектиране
- Инструменти за бизнес планиране (шаблони за бизнес планове, бюджети)
- Маркетингови инструменти (напр. Canva за проектиране на логота или рекламни материали)

Седмица 1: Въведение в предприемачеството

Въведение: Обсъдете основите на предприемачеството и социалните предприятия. Изтъкнете примери за предприятия, които са създадени, за да отговорят на социални или обществени нужди.

Мозъчна атака: Учениците провеждат мозъчна атака за бизнес идеи, които биха могли да отговорят на нуждите на тяхната общност (напр. инициатива за рециклиране, услуга за наставничество, мобилен пазар за храна за райони с недостатъчно обслужване).

Формация на отбора: Учениците сформират малки групи, за да разработят своята бизнес идея.

Седмица 2: Бизнес планиране

Разработване на бизнес план: Всяка група разработва бизнес план, включващ продукта или услугата, целевата аудитория, структурата на разходите и модела на приходите. Използвайте шаблони, за да напътствате учениците в този процес.

Наставничество: Свържете учениците с местни предприемачи или бизнес лидери, които могат да ги консултират относно техните бизнес планове.

Рефлексия: Накарайте учениците да обобщат какво са научили по време на етапа на планиране, като се съсредоточат върху сътрудничеството и решаването на проблеми.

Седмица 3: Бюджетиране и финансово планиране

Разработване на бюджета: Учениците съставят бюджет за своя бизнес, като оценяват разходите за стартиране, оперативните разходи и потенциалните приходи.

Финансови инструменти: Научете учениците как да използват Excel или Google Sheets, за да създадат основен бюджет и прогноза за паричните потоци.

План за финансиране: Ако е приложимо, учениците могат да планират как ще осигурят финансиране за своя бизнес - чрез групово финансиране, безвъзмездни средства или заеми.

Седмица 4: Маркетинг и брандинг

Лого и брандиране: Учениците проектират лого и създават материали за брандиране на своя бизнес, като използват Canva или други инструменти за проектиране.

Маркетингова стратегия: Учениците разработват прост маркетингов план, в който посочват как ще популяризират бизнеса си (напр. социални медии, листовки, от уста на уста).

Създаване на уебсайт: Учениците могат да създадат прост уебсайт за своя бизнес, като използват платформи като Wix или Weebly.

Седмица 5: Симулация на стартиране

Стартиране на бизнес: Учениците провеждат симулация на стартиране на своя бизнес. Ако е възможно, те могат да създадат малък прототип или бета-версия на своя продукт или услуга и да ги представят на своите връстници или на общността.

Продажби и обратна връзка: Насърчете учениците да съберат обратна връзка за своя продукт или услуга и да разсъждават върху нуждите на клиентите.

Седмица 6: Рефлексия и финални презентации

Заклучителни презентации: Всяка група представя своя бизнес план, прототип и наученото по време на процеса.

Есе за размисъл: Учениците пишат есе за размисъл, в което обсъждат своето предприемаческо пътуване, какво са научили за започването на бизнес и как биха могли да подобрят бизнеса си в бъдеще.

Учебен план 7: Изложба на творческите изкуства (Изкуства и хуманитарни науки)

Ниво на обучение: Средно училище / гимназия

Продължителност: Зависи от задачите и учителя

Цели - Учениците ще:

- Създават оригинално произведение на изкуството (напр. картина, скулптура, стихотворение или танц), което отразява социален проблем или личен опит, като кулминацията е представяне на изкуство в общността.
- Изследват себеизразяването чрез изкуствата.
- Разсъждават върху лични или социални проблеми, използвайки творчески средства.
- Изграждат увереност чрез споделяне на художествена работа с публика.

Необходими материали:

- Художествени материали (бои, глина, инструменти за рисуване)
- Цифрови инструменти за представяне (например Seesaw за документиране на изкуство, Canva за цифрови плакати)
- Място за изложение (виртуално или на живо)

Стъпки:

Въведение: Обсъдете как изкуството може да се използва като инструмент за себеизразяване и социална промяна. Покажете примери за известни произведения на изкуството или изпълнения, които отразяват социални проблеми.

Мозъчна атака: Учениците разработват идеи за свой собствен творчески проект, като разсъждават върху личен опит или социални проблеми, които ги вълнуват.

Изследвания: Учениците проучват проблема, който планират да решат, и създават изявление на художника, в което излагат своята визия.

12. Пример за студенти в колеж/университет: Учене в полза на общността в курс по градска устойчивост

Преглед на програмата



Този пример показва интегрирането на принципите на образованието чрез преживяване в програма за обучение в полза на общността, в рамките на университетски курс по градска устойчивост. Курсът се фокусира върху устойчивото развитие на градовете, а компонентът за обучение в полза на общността стимулира партньорство между студентите и местни правителствени и екологични организации, за да се справят с предизвикателствата на градската среда.



Цели на програмата

- Прилагане концепциите за градска устойчивост към реални предизвикателства в местните общности.
- Насърчаване на сътрудничеството между младежите, градските власти и екологичните организации.
- Насърчаване на рефлексия върху социалните, икономическите и екологичните въздействия на градското планиране.

Дизайн на програмата



1. Активно участие

Обучаемите работят по проекти като подобряване на устойчивостта на градските паркове, провеждане на енергийни одити на общински сгради или разработване на информационни кампании за намаляване на отпадъците.

Приложение: На младежите се възлагат конкретни задачи (напр. провеждане на анкети с жителите, събиране на данни за потреблението на вода), като по този начин те активно допринасят за решаването на местни проблеми, свързани с устойчивото развитие.

2. Рефлексия

Изискват се седмични дневници за размисъл, в които обучаемите документират своя опит, предизвикателствата, с които се сблъскват, и резултатите от обучението. Провеждат се и групови сесии за рефлексия, които насърчават обсъждането на етичните последици от градското развитие.

Приложение: "Как работата ви съответства на принципите на устойчивото развитие?" и "С какви предизвикателства се сблъскахте в работата си с общността и как ги преодоляхте?"

3. Персонализирано обучение

Учащите избират проект в зависимост от интересите си - опазване на енергията, градско земеделие или обществен транспорт. Всяко направление предоставя различен практически опит и предизвикателства, съобразени с професионалните цели на обучаемите.

Приложение: Студент, който се интересува от обществена политика, може да работи с градските власти, за да изготви предложения за по-устойчиви транспортни системи, а друг учащ, който се интересува от науките за околната среда, може да проведе тестове на почвата и водата в градските градини.

4. Контекстуално обучение

Проектите се осъществяват в града, което дава възможност на обучаемите да придобият опит в реалния свят. Те работят директно с членове на общността, градски проектантите и неправителствени организации, занимаващи се с опазване на околната среда, като придобиват непосредствена представа за сложността на градската устойчивост.

Приложение: Младежите посещават градски паркове, съоръжения за управление на отпадъци и енергийни централи, като събират данни, за да предложат приложими решения.

5. Сътрудничество и ангажираност на общността

Програмата набляга на сътрудничеството между студенти, преподаватели и местни организации. Студентите сформират екипи, които включват заинтересовани страни от различни сектори, създавайки мултидисциплинарен подход към решаването на проблеми.

Приложение: Екипите си сътрудничат с градските власти, кварталните асоциации и екологичните организации, за да решат проблеми като достъпността на градските зелени площи или прилагането на възобновяема енергия.

6. Значение за реалния живот

Проектите са пряко свързани с неотложни местни проблеми, като например целта на града да намали въглеродните емисии с 30% в рамките на пет години. Учащите допринасят за реални дискусии и действия в областта на политиката, което гарантира, че работата им има непосредствено значение и въздействие.

Приложение: Група ученици/студенти работи със службата за устойчиво развитие на града, за да разработи инициатива за обществена градина, която намалява недостига на храна в кварталите с ниски доходи.

7. Цялостно развитие

Обучаемите придобиват умения за лидерство, работа в екип, управление на проекти и публично говорене. Освен това те развиват емпатия и чувство за гражданска отговорност, като се ангажират с различни членове на общността.

Приложение: В края на семестъра учениците/студентите представят своите констатации и препоръки пред градския съвет, което изисква от тях да предадат ефективно своите проучвания и прозрения.

8. Оценка и рефлексия

Студентите получават оценка за участието си, за качеството на своите резултати (напр. предложения, доклади) и за своите дневници за рефлексия. Включено е и взаимно оценяване, което им позволява да оценяват взаимно приноса си към груповата работа.

9. Резултат

Обучаемите съобщават за по-задълбочено разбиране на концепциите за устойчивост и за подобрени умения за критично мислене, лидерство и решаване на проблеми. Общността се възползва от приложимите планове и препоръки за политики, разработени чрез работата на младежите.

10. Заключение

Тези практически примери показват как принципите на образованието чрез преживяване могат да бъдат ефективно интегрирани в дизайна на програмата. Като се фокусира върху активното участие, рефлексията, ученето в контекст и ангажираността на общността, програмата осигурява богат и смислен учебен опит. Тя свързва академичната теория с реалната практика, като насърчава не само интелектуалното развитие, но и личностното и професионалното израстване.

Фокусирането върху **образованието чрез преживяване** за млади хора в неравностойно положение е ефективен начин за насърчаване на личностното развитие, изграждане на подходящи умения и преодоляване на пропуските в образованието. Този подход може да бъде трансформиращ, като създава възможности за учене в реалния живот, което е смислено, ангажиращо и достъпно. Програмите за учене чрез преживяване могат да помогнат на младите хора да развият увереност, самоефективност и готовност за кариера, като същевременно им предоставят практическите инструменти, от които се нуждаят, за да преодолеят системните бариери.

13. Пример: Учене в полза на общността в програма за овластяване на младежи

Преглед



В този пример се разглежда програма за учене в полза на общността, предназначена за гимназисти от икономически необлагодетелстван произход в градски район с ниски доходи. Програмата, наречена "Младежта за промяна", си партнира с местни организации с нестопанска цел и градската управа, за да ангажира учениците в проекти за подобряване на общността, като същевременно развива техните академични и социални умения.



Цели на програмата

- Да даде на учениците умения за лидерство, решаване на проблеми и управление на проекти.
- Да свържат обучението в класната стая с реални предизвикателства в своята общност.
- Повишаване на гражданската ангажираност и чувството за отговорност на учениците към техните общности.
- Осигуряване на възможности за наставничество и кариерно проучване чрез партньорства с лидери на общността.

Дизайн на програмата



Активно участие: На учениците се възлагат ръководни функции при планирането и изпълнението на проекти в общността. Примерите включват организиране на почиствания на квартали, проектиране на обществени табла/графики за повишаване на осведомеността за местната история и разработване на семинари за обществено здраве, в които се разглеждат въпроси като храненето и превенцията на диабета.

Наставничество и подкрепа: Всяка ученическа група се свързва с ментор от общността - често местни собственици на бизнес, лидери на нестопански организации или градски служители - който ги напътства в процеса на планиране и изпълнение на проекта.

Рефлексия: Учениците водят дневници, в които отразяват своя опит, предизвикателства и успехи. В програмата се провеждат и групови сесии за рефлексия, на които учениците обсъждат какво са научили и как могат да го приложат в бъдеще.

Развитие на уменията: По време на програмата се провеждат семинари, които се фокусират върху умения като публично говорене, бюджетиране и дигитален маркетинг. Тези умения са пряко приложими към проектите, по които работят учениците, и им помагат да се подготвят за бъдещи възможности за кариера.

Ангажираност на общността: Проектите са разработени така, че да оказват реално въздействие върху кварталите на учениците, като им дават усещане за собственост върху тяхната общност. Например една група организира серия от семинари за финансова грамотност за местните жители, като се фокусира върху бюджетирането и спестяването за бъдещето.

Цялостно развитие: Наред с академичното израстване програмата набляга на социалното и емоционалното обучение. Учениците участват в дейности, които изграждат устойчивост, разрешаване на конфликти и работа в екип.

Резултати

- **Повишена увереност:** Учениците съобщават за по-високи нива на самоувереност и вяра в способността си да променят нещо в своята общност. В резултат на програмата много ученици също така проявяват по-голям интерес към висше образование или професионално обучение.
- **Готовност за кариера:** Чрез наставничество и семинари за изграждане на умения учениците придобиват практически умения, които могат да ги направят по-конкурентоспособни на пазара на труда. Няколко ученици успяват да си осигурят стажове в местни предприятия, след завършване на програмата.
- **Въздействие върху общността:** Проектите имат осезаемо въздействие върху общността - от по-чисти улици и обществени пространства до повишена обществена осведоменост по важни въпроси като здравето и финансовата грамотност.
- **Рефлексия за ученето:** Рефлексивните дневници и груповите дискусии на учениците показват дълбока ангажираност с материала, като много от тях споделят, че са развили ново чувство за отговорност към своята общност.

Заклучение

Програмите за образование чрез преживяване, предназначени за младежи в неравностойно положение, имат потенциала не само да подобрят академичното обучение, но и да изградят важни умения за живот и кариера. Като се фокусират върху равнопоставеността, достъпа, наставничеството и значението за реалния свят, тези програми могат да дадат възможност на младите хора да прекъснат цикъла на бедност и онеправдаване, като същевременно развият увереност, устойчивост и чувство за самостоятелност. Чрез смислени, практически преживявания учениците могат да видят прякото приложение на своето обучение в реални условия, което в крайна сметка ги подготвя за по-светло бъдеще.

14. Примерни задачи и упражнения за учене чрез преживяване

Ето някои примерни задачи и упражнения за учене чрез преживяване, които преподавателите могат да прилагат в класната стая или по време на обучения. Тези дейности имат за цел да ангажират активно учащите и да ги насърчат да разсъждават върху своя опит, като същевременно прилагат наученото в практически контекст. Тези задачи и упражнения могат да бъдат адаптирани, за да съответстват на различни възрастови групи и предметни области. Ключовото е да се създадат възможности за активно участие, рефлексия и прилагане в реални условия, които са централни за процеса на учене чрез преживяване. Насърчаването на учащите да се ангажират с материала и помежду си спомага за по-задълбочено учене и разбиране.

1. Проекти за общественополезна дейност

Организирайте ден за почистване на обществени места, в който младежите определят местен район, който се нуждае от внимание (напр. парк, училищен двор или квартал), и разработват план за почистване и разкрасяване на мястото. След събитието ги накарайте да обсъдят какво са научили за отговорността към общността, работата в екип и въздействието на действията им върху околната среда.

2. Сценарии за ролеви игри

Създайте сценарии за ролеви игри, свързани с определен предмет, например разрешаване на конфликти в социалните науки или обслужване на клиенти в бизнеса. Обучаемите могат да влизат в различни роли и да разыгрват ситуации, за да изследват различни гледни точки. След приключване на дейността помолете младежите да разсъждават върху ролите си, включените емоции и как биха могли да се справят с подобни ситуации в реалния живот.



3. Практически научен експеримент

Проведете прост експеримент, за да изследвате научни концепции, като например построяване на модел на вулкан за демонстриране на химически реакции или създаване на проста електрическа верига с батерии и проводници. Обучаемите трябва да документират наблюденията си, да анализират резултатите и да обсъдят как експериментът е свързан с приложенията в реалния свят.

4. Проектно обучение

Възложете на младежите да работят по проект, който се занимава с реален проблем, като например разработване на маркетингов план за училищно събитие или разработване на решение за намаляване на отпадъците в тяхната общност. Накрая те трябва да представят проектите си пред класа/групата или общността, като обяснят своя работен процес, предизвикателствата и научените уроци.

5. Приключение на открито или разходка сред природата

Изведете младежите на разходка сред природата, за да наблюдават местната флора и фауна, като ги насърчите да разпознават видовете, да разбират екосистемите и да оценяват ролята на природата в околната среда. След разходката ги помолете да напишат запис в дневника за своите наблюдения и чувства по отношение на опазването на природата.

6. Симулационни игри

Използвайте симулационни игри, които имитират реални процеси или системи, като например имитация на правителство, в която обучаемите играят роли на законодатели, обсъждащи закони, или имитация на фондова борса. След приключване на дейността те трябва да анализират процесите си на вземане на решения и резултатите, като обсъдят какво са научили за гражданската отговорност или икономическите принципи.

7. Културен обмен

Улесняване на културния обмен, при който младежите подготвят презентации за собствената си култура или изучават друга култура чрез проучване и взаимодействие с гост-лектори. След приключване на дейността те трябва да напишат за преживяванията си и за това как културното разбиране влияе върху общността и глобалните отношения.

8. Професионално обучение в сянка

Организирайте младежите да наблюдават един ден професионалист в областта, която ги интересува, като наблюдават ежедневните му задачи и отговорности. След това те могат да споделят какво са научили за професията, необходимите умения и собствените си професионални стремежи.

9. Групово предизвикателство за решаване на проблеми

Представете на обучаемите сложен проблем или предизвикателство, свързано с тяхната общност или училище (напр. намаляване на потреблението на енергия). Учениците могат да работят в групи, за да проведат мозъчна атака и да предложат решения. След това групите могат да представят решенията си и да обсъдят какво се е получило добре в процеса на работа в екип и решаване на проблема.

10. Художествено изразяване

Накарайте младежите да създадат произведение на изкуството (напр. картина, скулптура или цифров проект), което представя социален проблем, който ги вълнува, като ги насърчите да проучат и изследват темата в дълбочина. Организирайте разходка в галерията, на която те да представят своите произведения на изкуството и да обяснят проблема и своя артистичен избор.

11. Научен експеримент с храни

Проведете проект за готвене или печене, при който обучаемите измерват съставките, изследват химичните реакции (напр. маята в хляба) и научават за храненето. По време и след приключване на дейността могат да обсъдят науката за готвенето, как измерванията влияят на резултатите и собствения си опит с храната.

12. Разказване на дигитални истории

Възложете на обучаемите да създадат цифров разказ или видеопроект по интересуваша ги тема, като използват инструменти като iMovie или Adobe Spark, за да комбинират визуални материали, звук и текст. След това трябва да представят своите истории пред класа, като разсъждават върху процеса на разказване на истории и посланията, които са искали да предадат.

15. Професионално обучение и чиракуване за младежи в неравностойно положение

Професионалното обучение и чиракуването дават на младите хора практически опит в определена професия или професионална област. Този вид образование чрез опит е особено полезно за младежите в неравностойно положение, които може да нямат достъп до традиционните академични пътеки поради социално-икономически бариери, ограничени образователни ресурси или липса на ролеви модели в професионалните области. Професионалните програми могат да предоставят на обучаемите пазарни умения, които водят директно до възможности за заетост или по-нататъшно специализирано обучение.

Основни компоненти на програмата за професионално обучение и чиракуване

Практическо обучение, основано на умения

Същността на професионалното обучение се състои в учене чрез работа. Обучаемите прекарват по-голямата част от времето си в практическа среда, като например в работилници, лаборатории или на работното място, където развиват технически умения, които са незабавно приложими в конкретна професия или занаят.

Примери: Ремонт на автомобили, кулинарно изкуство, информационни технологии, строителство, помощни дейности в здравеопазването (напр. сертифициран асистент на медицинска сестра), водопроводни и електротехнически работи.

Интеграция на работното място

Професионалното обучение се развива чрез включването на учащите директно в работната среда, където те работят заедно с професионалисти и получават насоки и инструкции. Така се създава среда за дуално обучение, в която обучаемите разпределят времето си между теорията в училище и практиката на работното място.

Често стажовете продължават от няколко месеца до няколко години, което дава възможност на младежите да се запознаят с реална работна среда. Това може да доведе до получаване на сертификати или лицензи, необходими за работа в регулирани отрасли.

Наставничество и надзор

Важен елемент на стажовете е наставничеството. Обучаемите се свързват с опитни професионалисти, които ги напътстват, предлагат обратна връзка и преподават както технически умения, така и меки умения (комуникация, работа в екип и решаване на проблеми).

За младежите в неравностойно положение наставниците могат да служат и като модели за подражание, като дават насоки за ориентиране в кариерата, преодоляване на пречките и създаване на професионални връзки.

Сертифициране и пълномощия

Професионалното обучение често завършва със сертификати или квалификации, които се признават от работодателите в съответния бранш. Тези удостоверения предоставят на учащите конкретни доказателства за техните умения, които могат да им помогнат да си осигурят работа.

Много от професионалните програми предлагат и възможности за получаване на висше образование, като например дипломи за висше образование, степени или допълнителни сертификати в специализирани области.

Развитие на меки умения:

Освен техническите умения, професионалното обучение и стажовете помагат на младежите да развият меки умения, които са от съществено значение за успеха във всяка работа, като управление на времето, обслужване на клиенти и способност за работа под напрежение. В професии като хотелиерство и ресторантьорство, търговия на дребно или здравеопазване младежите се учат също така как да общуват ефективно с клиенти, пациенти или потребители.

Връзка с трудовата заетост:

Професионалните програми често са пряко свързани с възможностите за заетост. Партньорствата с местни предприятия или лидери в бранша могат да доведат до назначаване на работа след завършване на обучението, което намалява разликата между обучението и заетостта.

Много от програмите предлагат помощ при намиране на работа, семинари за изготвяне на автобиография и подготовка за интервю, за да помогнат на младежите да преминат безпроблемно към пазара на труда.

Ползи за младежите в неравностойно положение

Професионалното обучение и стажовете могат да окажат трансформиращо въздействие върху младите хора в неравностойно положение, като им предлагат директни пътища към стабилна заетост и икономическа независимост.

Възможности за незабавна работа

Професионалните програми осигуряват директни кариерни пътеки, особено в отрасли, които са много търсени, като здравеопазване, технологии и строителство. За обучаемите, които не смятат традиционните академични пътища за жизнеспособни или привлекателни, тези програми могат да предложат алтернативен път към значима работа.

Прекъсване на цикъла на бедността

За младежите от семейства с ниски доходи професионалното обучение може да бъде инструмент за преодоляване на бедността, като им осигури умения и квалификация, необходими за осигуряване на добре платена работа. За много от тях това е първата им стъпка към финансова независимост.

Преодоляване на недостига на умения

В много региони има недостиг на квалифицирана работна ръка в професии като заваряване, водопроводни услуги и информационни технологии. Професионалните програми могат да помогнат за преодоляването на този недостиг на умения, като предоставят целенасочено обучение в тези области, създавайки ситуация, от която печелят както обучаемите, така и местните индустрии.

Намалени бариери за навлизане на пазара

Професионалните програми обикновено имат по-ниски финансови и академични бариери в сравнение с традиционните степени в коледжите. Много от тях предлагат помощ за обучение, платени стажове или се финансират изцяло от правителствени или нестопански организации, което ги прави достъпни за младежи в неравностойно положение.

Повишена увереност и самочувствие

Практическият характер на професионалното обучение позволява на учащите да видят осезаемите резултати от работата си, което може да повиши тяхната увереност и мотивация. Завършването на сертификация или стаж им дава чувство за постижение и увереност да преследват по-нататъшни професионални цели.

Пример за програма за професионално обучение за младежи в неравностойно положение

Преглед на програмата: Програма за чиракуване "Умения за живот"

Целева група: Младежи на възраст 16-24 години от семейства в неравностойно положение (с семейства с ниски доходи, приемна грижа или преждевременно напуснали училище)

Фокус върху индустрията: Строителство, кулинарни изкуства и ИТ поддръжка

Продължителност на програмата: 12 месеца (6 месеца професионално обучение в класната стая, последвано от 6 месеца платен стаж)

Дизайн на програмата:

Етап 1: Развитие на уменията (6 месеца)

Младежите посещават центрове за професионално обучение, където придобиват основни умения в избраната от тях професия. Например учениците от кулинарните специалности изучават основни техники на готвене, безопасност на храните и управление на кухнята; учениците от строителните специалности изучават дърводелство, зидарство и четене на чертежи; учениците от ИТ специалностите изучават ремонт на компютри, работа в мрежа и обслужване на клиенти.

По време на този етап учащите получават признати от индустрията сертификати, като например сертификата ServSafe за учениците по кулинария, обучението по безопасност OSHA за учениците по строителство и сертификата CompTIA A+ за учениците по информационни технологии.

Етап 2: Платено стажуване (6 месеца)

Обучаемите преминават към платено стажуване в местен бизнес в избраната от тях област. Учениците от кулинарните специалности работят в ресторанти, учениците от строителните специалности са назначени на строителни обекти, а учениците от ИТ специалностите се присъединяват към местни компании за техническа поддръжка.

Всеки стажант се свързва с опитен наставник, който му дава ежедневни насоки, отговаря на въпроси и му помага да се ориентира в работната среда. Наставниците и ръководителите оценяват напредъка на стажантите, като им предоставят обратна връзка и подкрепа, за да се уверят, че те постигат целите на обучението и развиват необходимите умения.

Семинари за меки умения:

По време на програмата обучаемите посещават семинари, посветени на меки умения като комуникация, работа в екип и разрешаване на конфликти. Тези умения са интегрирани както в обучението в класната стая, така и в етапите на стажуване.

Семинарите по писане на автобиография, техники за интервю и стратегии за търсене на работа подготвят учениците за работа на пълен работен ден след завършване на програмата.

Подкрепа за намиране на работа:

В края на стажа младежите получават подкрепа за намиране на постоянна работа в техния бранш. Програмата си партнира с местни работодатели, за да свърже учениците с възможности за работа въз основа на техните умения и интереси.

Получаване на сертификат:

Младежите, които успешно завършват програмата, участват в церемония по дипломирането, на която получават своите сертификати и празнуват постиженията си.

Резултати от програмата:

- **Повишена заетост:** 80% от участниците си осигуряват работа на пълно работно време в рамките на три месеца след приключване на програмата.
- **Икономическо овластяване:** Завършилите отчитат 40% увеличение на доходите в сравнение с периода преди програмата, което осигурява по-голяма финансова стабилност за тях и семействата им.
- **Увереност и умения за живот:** Проучванията показват, че 90 % от участниците се чувстват по-уверени в бъдещето си и вярват, че имат уменията да успеят на пазара на труда.
- **Въздействие върху общността:** Завършилите програмата се насърчават да наставляват новопостъпили обучаеми, като по този начин създават цикъл на овластяване и отдаване на дължимото на общността.

Предизвикателства и решения при прилагането на професионални програми за младежи в неравностойно положение

Предизвикателство: Липса на достъп до ресурси

Решение: Партньорство с обществени организации, правителствени програми и предприятия за осигуряване на необходимите ресурси на младежите (напр. транспорт, оборудване, финансова помощ). Много успешни програми предлагат стипендии или покриват разходите за необходимите инструменти и сертификати.

Предизвикателство: Балансиране на работата и образованието

Решение: Създаване на гъвкави графици, които позволяват на младежите да съчетават обучението с други отговорности, като например работа на непълно работно време или семейни задължения. Предлагането на стажове на непълно работно време или на вечерни курсове може да помогне да се отговори на нуждите на обучаемите.

Предизвикателство: Преодоляване на негативното възприятие на професионалното обучение

Решение: Популяризиране на професионалното образование като жизнеспособна и уважавана кариерна пътека чрез изтъкване на успешни примери и свързване на учащите с ролеви модели в избраната от тях област. Партньорството с реномирани компании и индустрии помага да се повиши възприеманата стойност на професионалното обучение.

Предизвикателство: Преодоляване на емоционалните и социалните бариери

Решение: Осигурете емоционална и социална подкрепа чрез наставничество, консултации и групи за взаимопомощ. Много младежи в неравностойно положение се сблъскват с предизвикателства извън образованието, така че наличието на мрежа за подкрепа е от решаващо значение за техния успех.

Професионалното обучение и чиракуването предлагат ефективен и овластяващ начин за младежите в неравностойно положение да придобият практически умения, да получат достъп до възможности за заетост и да изградят своята увереност. Като се фокусират върху практическото обучение, наставничеството и партньорствата с индустрията, тези програми могат да отговорят на уникалните предизвикателства, пред които са изправени младежите в неравностойно положение, като същевременно им помагат да си осигурят стабилна и ползотворна кариера.

За преподавателите прилагането на обучението чрез преживяване изисква преминаване от традиционно обучение, ориентирано към учителя, към по-динамични методи, ориентирани към ученика. То включва улесняване на практическия учебен опит, който ангажира учениците в реални предизвикателства, рефлексия и активно участие. По-долу са представени подробни стратегии, които преподавателите могат да използват за ефективно прилагане на ученето чрез преживяване, особено за младежи в неравностойно положение.

Подкрепа за преподавателите

16. Съвети и препоръки за учители и обучители, които използват образование и учене чрез преживяване

Ученето чрез преживяване е много ефективно, когато на обучаемите се дава възможност да се ангажират със смислени задачи от реалния свят, да обмислят своя опит и да свържат обучението си с по-широк житейски и обществен контекст. За младежите в неравностойно положение тези преживявания могат да насърчат овластяването, самочувствието и практическите умения, които излизат извън рамките на класната стая. Учителите играят жизненоважна роля в улесняването на този процес, като предлагат структура, насоки и постоянна подкрепа. Ето някои ключови съвети за учителите за ефективно използване на ученето чрез преживяване в класната стая, особено за ученици от среди в неравностойно положение. Целта е да се създадат смислени учебни преживявания, които са ангажиращи, практически и рефлексивни, като помагат на учениците да свържат обучението си с реалния живот.

- **Свързване на обучението с реалния живот**

Адаптирайте уроците към въпросите, които са важни за учениците ви. Разбирането на предизвикателствата пред общността или личния им опит помага да се обвърже обучението с реални ситуации. Например, ако преподавате екология, проучете местни проблеми като замърсяването на близките реки или градското градинарство в хранителните пустини.

Насърчавайте учениците да напуснат класната стая и да се включат в заобикалящата ги среда. Екскурзиите, интервютата с членове на общността или обикновените наблюдения на квартала могат да вдъхнат живот на обучението. Ако пътуването е невъзможно, помислете за виртуални пътувания на терен с помощта на инструменти като Google Expeditions или онлайн бази данни.

Включете проекти, които насърчават учениците да решават местни проблеми - екологични, социални или икономически. Ученето в полза на общността съчетава академичното съдържание със социалната отговорност.

- **Даване на приоритет на собствеността и избора на обучаемите**

Позволете на учениците да изразят мнението си за това какво искат да учат и как да подходят към него. Дайте им възможност да избират проекти, теми или методи на изследване. Например, позволете на учениците да изберат социален проблем за проект за общественополезна дейност или да изберат формата, в която да представят своите открития (видео, презентация, художествено произведение).

Насърчавайте учениците да поемат отговорност за своето обучение. Когато те се чувстват отговорни за успеха на даден проект, са по-склонни да се ангажират задълбочено. Накарайте учениците да управляват сроковете на проекта, да разпределят ролите в своите групи или да се справят с логистиката в реалния свят (например да комуникират с местен бизнес за проучване).

- **Структуриране на процеса на учене**

Ученето чрез преживяване понякога може да бъде непосилно, особено за обучаеми с ограничени ресурси. Разделете проектите на управляеми стъпки с ясни цели и крайни срокове.

Например при проект, базиран в общността, първо накарайте младежите да проучат, след това да направят мозъчна атака за решения, последвана от проектиране, тестване и отразяване.

Въпреки че ученето чрез преживяване е насочено към учениците, вие трябва да действате като фасилитатор, за да насочвате тяхното изследване. Проверявайте редовно, за да предоставите обратна връзка и да се уверите, че е постигнат напредък. Използвайте инструменти като Google Docs/Sheets за съвместно управление на проекти и насрочвайте редовни сесии за рефлексия.

Включете структурирана рефлексия в процеса. Това помага на обучаемите да свържат това, което правят, с това, което учат. След всяка практическа дейност или етап от проекта накарайте учениците да напишат или обсъдят своите преживявания, предизвикателства и прозрения.

- **Насърчаване на сътрудничеството и комуникацията**

Насърчавайте учениците да работят заедно по проекти. Работата в екип насърчава комуникацията, решаването на проблеми и споделяната отговорност. Използвайте инструменти за съвместна работа като Trello или Padlet, за да улесните груповото планиране и обмисляне. Учениците могат да споделят актуализации, ресурси и идеи със своите връстници и с вас.

Стимулирайте учениците да представят работата си пред колеги за конструктивна обратна връзка. Това изгражда умения за критично мислене и засилва значението на преработването и подобряването. Използвайте платформи като Flipgrid или Seesaw, за да могат учениците да представят работата си във видео формат и да получат обратна връзка от връстници.

- **Адаптиране към нуждите на обучаемите**

Не всички училища или общности имат равен достъп до ресурси. Използвайте това, което е на разположение на място - общностните центрове, парковете, местните предприятия или безплатните онлайн инструменти могат да предложат ценни възможности за обучение. Вместо високотехнологични симулации насърчавайте учениците да изследват местната дива природа или да изпълняват малък бизнес проект в рамките на училищна кампания за набиране на средства.

Адаптирайте задачите, за да отговорят на различните стилове на учене и нужди на учениците. За някои от тях практическите дейности могат да бъдат най-подходящи, докато други могат да се справят с организирането, проучването или представянето. Предложете на учениците различни начини да демонстрират своето разбиране, като например да напишат есе за рефлексия, да създадат визуална презентация или да заснемат кратко видео.

- **Използване на технологии за подобряване на обучението**

Включване на технологии, които подобряват процеса на учене чрез преживяване. Инструменти като Google Workspace, Minecraft for Education или Canva могат да подпомогнат сътрудничеството, творчеството и практическото прилагане на уменията. Например учениците могат да използват Canva, за да създадат рекламни материали за събитие на общността, което организират, или Google Forms за проучване на местната общност.

Когато физическата работа на терен не е възможна, използвайте VR симулации, интерактивни онлайн среди или приложения, за да вдъхнете живот на преживяванията. Използвайте симулации на PhET за научни експерименти или експедиции на Google за виртуални екскурзии до исторически забележителности.

- **Наблягане на рефлексията и обратната връзка**

Направете рефлексията основна част от цикъла на обучение. Насърчавайте обучаемите да мислят критично за своя опит, за предизвикателствата, пред които са били изправени, и за начина, по който са ги преодолели. Можете да включите редовно писане на дневник или видеорефлексия с помощта на платформи като Seesaw, където те да документират своето развитие и разбиране.

Предлагайте редовно обратна връзка както за процеса, така и за крайния продукт. Уверете се, че обратната връзка набляга на растежа, ученето от грешките и постоянството, а не се фокусира единствено върху резултата. Използвайте рубрики, които се фокусират върху умения като решаване на проблеми, творчество и сътрудничество. Те могат да бъдат създадени съвместно с учениците, за да им се даде възможност да изразят мнението си в процеса на оценяване.

- **Изграждане на партньорства с общността**

Привлечете лидери на общността, собственици на местни предприятия или експерти в областта, за да обогатите учебния опит. Това не само предоставя на учениците информация от реалния живот, но и укрепва връзките между училището и общността. Например за проект за устойчивост поканете специалист по градско планиране или екоактивист, който да говори пред класа, да предложи наставничество или да оцени работата на учениците.

Когато е възможно, създавайте проекти, които имат пряко въздействие върху общността. Това помага на учениците да разберат значението на тяхното обучение и повишава ангажираността им. Партнирайте си с местни организации за проекти за учене в полза на общността, при които учениците помагат за задоволяване на реални нужди, като например организиране на кампании за събиране на храна или провеждане на инициативи за почистване на околната среда.

- **Насърчаване на креативността и поемането на рискове**

Насърчаване на култура в класната стая, в която учениците се чувстват комфортно да поемат рискове, да правят грешки и да се учат от неуспехите. Ученето чрез преживяване трябва да позволява пробите и грешките да бъдат част от процеса. След неуспешен експеримент или проект проведете дискусия в класа за това какво се е объркало и как могат да адаптират подхода си в бъдеще. Подчертайте, че неуспехите са възможност за учене.

Насърчавайте учениците да мислят нестандартно и да подхождат творчески към проблемите. Празнувайте иновативните идеи и различните гледни точки. Създайте "творчески кът", където учениците могат да покажат уникални идеи или подходи за решаване на проблеми, дори и да не са успели.

- **Оценяване на уменията отвъд знанията по предмета**

Въпреки че крайният продукт или проект е важен, наблегнете на процеса на учене - решаване на проблеми, сътрудничество и устойчивост. Използвайте рубрики, които оценяват израстването на учениците в области като работа в екип, критично мислене и рефлексия, вместо да оценяват единствено крайния продукт.

Насърчавайте учениците да оценяват собствения си напредък и този на своите връстници. Това не само изгражда самосъзнание, но и спомага за по-дълбокото разбиране на учебния процес.

След приключване на даден проект учениците могат да попълнят самооценка и да предоставят обратна връзка на връстниците си, като се съсредоточат върху приноса, сътрудничеството и резултатите от обучението.

17. Предимства на използването на учене чрез преживяване

Повишена ангажираност

- Ученето чрез преживяване насърчава младежите **да участват активно** в учебния процес, което води до по-голяма ангажираност и мотивация.
- Свързването на обучението със **ситуации от реалния живот** прави уроците по-интересни и смислени за обучаемите.

По-дълбоко разбиране

- Младежите разбират по-добре понятията, като ги прилагат в **реални условия**, което позволява по-задълбочено разбиране и запазване на знанията.
- Практическият опит подтиква обучаемите **да мислят критично** и да решават проблеми по начин, който не е възможен при традиционното обучение.

Развитие на умения

- Младежите развиват **практически умения**, които са пряко приложими в личния и професионалния им живот, като работа в екип, комуникация, решаване на проблеми и управление на времето.
- Ученето чрез преживяване помага да се развият умения, които могат да се използват в **различни предмети и реални ситуации**.

Социално и емоционално обучение

- Работата по групови проекти насърчава **сътрудничеството и социалните умения**, като помага на учащите да се научат как да работят ефективно с другите.
- Успешното изпълнение на проекти и преодоляването на предизвикателства повишава **самочувствието** на младежите и **увереността** им в техните способности.

Културна осведоменост и съпричастност

- Участието в различни общности и реални проблеми насърчава културната осведоменост и съпричастността, като помага на обучаемите да разбират и оценяват **различните гледни точки**.
- Младежите често участват в проекти, които се занимават със социални проблеми, като възпитават у себе си чувство за **отговорност и ангажираност** към своите общности.

Мотивация и самообучение

- Ученето чрез преживяване често поражда **вътрешна мотивация**, тъй като обучаемите са по-заинтересовани от ученето, когато могат да видят въздействието на своите усилия.
- Като позволява на младежите **да поемат отговорност за своето обучение**, обучението чрез преживяване насърчава самостоятелното учене и личната инициатива.

Адаптивност и устойчивост

- Средата за учене чрез преживяване насърчава младежите да се адаптират към нови предизвикателства и да мислят творчески, когато се сблъскат с препятствия.
- Учениците научават, че неуспехът е част от учебния процес, което им помага да развият устойчивост и постоянство.

Цялостен опит в обучението

- Ученето чрез преживяване интегрира знания от различни дисциплини, като позволява на учениците да видят връзките между предметите.
- Подходът насърчава не само академичните умения, но и социалното, емоционалното и физическото развитие.

По-добро запазване на знанията

- Участието в практически дейности и приложения в реалния свят помага за затвърждаване на обучението, което води до по-добро запаметяване на информацията в сравнение с традиционните методи.

Незабавна обратна връзка

- Обучаемите получават незабавна обратна връзка за действията и решенията си по време на дейностите за учене чрез преживяване, което позволява бързи корекции и подобрения.

Насърчаване на ученето през целия живот

- Като набляга на откриването и изследването, ученето чрез преживяване насърчава любовта към ученето и насърчава учащите да търсят знания извън класната стая.

В обобщение, ученето чрез преживяване предлага многобройни предимства, които могат да доведат до по-ефективен, ангажиращ и смислен образователен опит за младежите. То ги подготвя не само в академичен, но и в личен и социален план, като ги въоръжава с уменията и начина на мислене, необходими за успех в реалния свят.

18. Недостатъци и предизвикателства, с които преподавателите могат да се сблъскат при прилагането на учене чрез преживяване

Необходимост от ресурси

- Разработването и изпълнението на дейности за учене чрез преживяване може **да отнеме много време** и да изисква значително планиране и организиране от страна на учителите.
- Много експериментални дейности изискват материали, съоръжения или пътувания на място, които може да **не са леснодостъпни** или достъпни за всички образователни институции.

Разнообразие в опита на обучаемите

- Учениците в неравностойно положение могат да имат различен достъп до ресурси, което води до **различия в качеството на възможностите** за учене чрез преживяване.
- **Придишният опит на обучаемите може да се различава значително**, което може да повлияе на тяхната ангажираност и разбиране на материала.

Предизвикателства при оценяването

- Оценяването на обучението на учениците в експериментална среда може да бъде предизвикателство, тъй като **традиционните методи за оценяване** може да не отразяват дълбочината на разбирането на учениците или развитите умения.
- Груповата работа и съвместните проекти могат да доведат до **разминавания в оценките**, тъй като индивидуалният принос трудно може да бъде оценен обективно.

Проблеми с управлението на групата

- Практическите дейности могат да доведат до поведенчески проблеми или разсейване, ако не се управляват правилно, което изисква **допълнителни умения за управление на класа**.
- Обучаемите могат да **напредват с различно темпо**, поради което за учителите е трудно да гарантират, че всички ученици са в крак с времето.

Съпротива срещу промяната

- Някои преподаватели, родители или администратори може да се **противопоставят на отказа от традиционните методи на преподаване**, като смятат, че ученето чрез преживяване е по-малко строго или структурирано.
- Някои ученици може да **се чувстват неудобно** от практическите или съвместните методи на обучение, като предпочитат традиционните формати на обучение.

Загриженост за безопасността

- Дейностите, които включват физическа активност или пътувания на терен, могат да създадат **рискове за безопасността**, като изискват внимателно планиране и надзор за намаляване на потенциалните опасности.
- Училищата могат да се сблъскат с **проблеми, свързани с отговорността** по отношение на безопасността на учениците по време на учебни занимания извън територията на училището.

Липса на структура

- Ученето чрез преживяване може да доведе до **по-слабо структурирана среда**, което затруднява някои обучаеми да се съсредоточат или мотивират.
- Без ясни насоки **младежите могат да се отклонят от целите на обучението** по време на практическите дейности.

Ограничено съгласуване на учебните програми

- Може да се окаже предизвикателство да се **съгласуват дейностите за учене чрез преживяване** със стандартизираните изисквания на учебната програма и критериите за оценяване.
- Учителите може да се чувстват притиснати да покрият **определен обем съдържание**, което затруднява ефективното включване на ученето чрез преживяване.

Потенциал за неравнопоставеност

- Учениците от различни среди могат да влязат в ситуации на учене чрез преживяване с **различна степен на подготовка**, което води до неравнопоставеност в резултатите от ученето.
- Неравномерното участие в групови проекти може да създаде **напрежение сред обучаемите**, особено ако някои членове на групата доминират или други не допринасят.

Устойчивост на програмите

- Поддържането на програмите за учене чрез преживяване може да изисква **постоянна ангажираност** от страна на преподавателите и администрацията, което може да е трудно в образователните институции с недостатъчни ресурси.
- **Учителите могат да се изправят пред умора** от постоянното търсене на иновативни възможности за учене чрез преживяване, което води до прегаряне.

В обобщение, въпреки че ученето чрез преживяване може значително да повиши ангажираността и разбирането на обучаемите, то също така представлява предизвикателство, с което преподавателите трябва да се справят. Като са наясно с тези недостатъци, учителите могат да работят за смекчаване на потенциалните проблеми и да създадат по-ефективна и приобщаваща среда за учене чрез преживяване.

Като преподаватели и фасилитатори ние имаме уникална и значима роля в живота на младите хора - особено на тези, които са изправени пред допълнителни предизвикателства поради неравностойно положение. В този наръчник проучихме как ученето чрез преживяване може да послужи както като метод, така и като начин на мислене за създаване на трансформираща учебна среда, която посреща младите хора там, където са, и им помага да израснат в това, в което се превръщат.

Обучението чрез преживяване надхвърля академичните постижения. То насърчава:

- Самосъзнание и увереност
- Социална и емоционална интелигентност
- Критично мислене и умения за вземане на решения
- Устойчивост и адаптивност
- Усещане за посока и цел

Тези качества са от съществено значение не само за личния успех, но и за активното и отговорно участие в обществото.

Инструментите, примерите и разсъжденията, представени в това ръководство, са предназначени за адаптиране. Няма единна формула - има само принципи, които могат да се прилагат гъвкаво и творчески. Когато прилагате този подход, не забравяйте да останете позитивно настроени към уникалните силни страни и предизвикателства на вашите обучаеми. Вслушвайте се задълбочено. Размишлявайте често. Отбелязвайте напредъка. И винаги запазвайте място за развитие.

Наръчникът е една от многото възможни рамки за структуриране на личностното развитие на младежите. Каним ви да го използвате, да го промените и да създавате свои собствени дейности, вдъхновени от неговия дух. Целта не е да се следва сценарий, а да се улесни ученето, което е живо, динамично и даващо безкрайни възможности.

Надяваме се, че докато използвате прозренията от този наръчник в собствения си контекст, той ще укрепи вашата увереност, ще обогати практиката ви и ще насърчи ангажимента ви към приобщаващото, ориентирано към човека образование. Заедно можем да вървим редом с младите хора, докато те се издигат до пълния си потенциал - на крака и с бъдеще в ръка.





Co-funded by
the European Union



ON MY FEET

SUPPORTING DISADVANTAGED CHILDREN TO
DISCOVER THEIR STRENGTHS AND THRIVE IN LIFE



Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

Проект: Подкрепа на младежи в неравностойно положение да открият своите силните страни и да процъфтяват в живота (№: 2023-1-BG01-KA220-VET-000160890)